

Kétújfalu

Sztrájk- és gerinctörés

(Írásunk a 2. oldalon)

Kis-magyarországi pluralizmus?

Pluralizmus és demokrácia. Két szó, melyet manapság sokat hallhatunk, rengetegen használják, köztük olyanok is, akik csak önmaguk népszerűsítése érdekében veszik szájukra, kevesebben értik e két idegen kifejezést, s még alacsonyabb azok száma, akik mindennapi életükben át is élik, érzik, hogy mit takarnak.

A fordított arány sokkal jobb lenne. George Bush az első hivatalban lévő elnöke az Amerikai Egyesült Államoknak, aki hivatalos látogatást tesz hazánkba. Ittléte lehetőséget ad(na) arra, hogy a bevezetőben említett két fogalmat a maga valóságában érzékelhessük, ki más adna erre jobb apropót, mint a „szabad világ” (ahogy ők nevezik magukat) vezető hatalmának első embere, illetve az ő látogatása?

Ehelyett mi történik? A Magyar Televízió ugyan egyenes adásban közvetíti az üdvözlési ceremóniát, a vezető országos lapok, s a megyeiek is nagy terjedelemben számolnak be róla, azonban aki végignézte az adást, majd elolvasta a tudósításokat, csak bosszankodhatott, mert mást látott, tapasztalt, mint amit a tévé, és az újságok el akartak hitetni vele.

A híradó anyagának műszaki problémáit nem kívánom felemlíteni, mert nyilván annak is tulajdoníthatók, hogy ilyen magas szintű vendég érkezését ritkán közvetítik egyenesben. Érthető a lámpaláz — bár tapasztalt kollégáknál ez hibaként felróható —, de hogy az esőtől nem voltak képesek megvédeni az egyik kamerát, az már botrányos. Még inkább annak számít az a tény, hogy csak azoknak a transzparenseknek a tartalmát ismertették a nézőkkel, melyek a jelenlegi hatalom szempontjából kevésbé voltak „cikisek”. Miközben, aki nézte az adást, láthatta saját szemével a többit is. Igaz, hogy ezek többsége angol nyelvű volt, de ma már, szerencsére, sokan beszélnek Magyarországon ezt a nyelvet. Például a FIDESZ-nek akadt néhány felirata, melyek talán közérdeklődésre tarthatnak volna számot, ha lefordíthatja a bemondó azoknak, akik esetleg mégsem értik, vagy ha felhívja rájuk a figyelmet. Arra például, mely így szólította fel az elnököt: „Don't give money to the communists!” vagyis: Ne adjon pénzt a kommunistáknak! Egyszerűen elfogadhatatlannak tartom, hogy ezt, és néhány Ergedélyre vonatkozó transzparenst „elfelejtettek” megemlíteni, annak ellenére, hogy látni legalább láthattuk. (Még szép!) Nem azért, mert feltétlenül egyetértünk a tartalmukkal, hanem mert a pluralizmust és a demokráciát komolyan akarjuk csinálni, akkor az ilyen bűnös elhallgatások megengedhetetlenek. Főleg, ha a két legnagyobb hatású és hatalmú információs hatalom követi el, mint az MTI és a Magyar Televízió.

Az MSZMP lapja, a Népszabadság saját munkatársait küldte a Kossuth térre, nem a központi hírszolgálatlól vették át az anyagot, mint a legtöbb egyéb lap, s az ő tudósításukban vi-

szont szerepel az inkriminált felirat. Éppen az övében...

De a Népszabadság tudósítói legalább komolyan vették hivatásukat és kötelességüket, a hiteles tájékoztatást. Amiért persze — és sajnos — lehet, hogy nem dicsérik meg őket, de legalább nem követtek el szakmai hibát.

Lehet, hogy az eső zavarta meg a tolmácsot is, aki Bush elnök szavait ültette át magyarra, de sem ő, sem a tegnapi lapok nem idézték pontosan azt, amit mondott. George Bush ugyanis többször használta a „great country” kitélt hazánkkal kapcsolatban, ami átvitt értelemben vett „nagy országot” jelent. (Egyenes értelmezésben, ugye, nem is lenne helytálló harmadik hazánkra vonatkozóan...) A fordításban, de a lapok tudósításaiban azonban egyetlenegyszer sem hallhatuk a fenti kifejezést, sőt, ami még bosszantóbb, azt egyáltalán senki sem említette meg, hogy Bush elnök azt véleményezte: ha tovább folytatjuk a változtatásainkat és reformjainkat, akkor hamarosan ugyanolyan *nagy ország lehetünk, mint valaha voltunk!* Teljesen nyilvánvaló, hogy itt sem a területünkre gondolt az elnök, hanem a nemzetközi politikai életben betöltött szerepünkre, súlyunkra.

Ezt vajon miért nem fordították, idézték? A tévé, az MTI, a lapok, s főleg a tolmács miért nem merték (akarta) pontosan közvetíteni az Egyesült Államok elnökének szavait, melyekért ő vállalja a felelősséget? Kitől, mitől féltek? Talán attól, hogy nem értették, melyik volt korunkra célzott Bush? Netán attól tartottak, hogy a közelmúlt vagy napjaink vezetőinek nem tetszene, ha kiderülne az elnök véleménye, mely szerint — akár még ebben a században is — volt(ak) olyan időszak(ok), mikor Magyarország a mainál nagyobb szerepet játszott a nemzetközi gazdasági és politikai életben? Attól, hogy a tény nem közöljük, az még tény marad, ezt a keserű tanulságot már le kellett volna vonnia mostanra minden józanul gondolkodó magyar állampolgárnak közelmúltunk sanyarú történéseiből! De ezt a felismerést a jelek szerint csak kevesen merték magukévé tenni.

Vagy mindenről a tolmács tehet, mert nem értette Bush szavait? S a többi jelenlévő újságíró sem? Akkor mit kerestek ott?

Azt hiszem, inkább arról van szó, hogy még mindig félünk, félnek az emberek, még azt sem merjük elhinni, elfogadni, amit a saját fülünkkel hallunk. A diktatúra ennyire beleette magát a lelkekbe, s ezért többek között azok a felelősök, akik ma csak papolnak arról, hogy már nem kell rettegnünk, azonban maguk hosszú évtizedeken át semmit sem tettek az elnyomás ellen. A fő felelősök pedig azok, akik még ma is csak mondogatják mint egy varázsigt, a pluralizmust és a demokráciát, érvényesülni azonban nem hagyják egyiket sem.

Wagner Dezső

Erdély sorsa a nagyhatalmak kezében van

Fotó: Kapfinger A.

Bush elnök beszéde

Ez a nagy nemzet központi helyen van

Rendkívül büszke vagyok arra, hogy én vagyok az első amerikai elnök, aki meglátogatta Magyarországot — kezdte beszédét Bush elnök, majd így folytatta: Egyesek ironikusnak találhatják, hogy egy olyan egyetemen beszélek, amelyet Marx Károlyról neveztek el. De az, hogy ma itt vagyok, sokkal kevésbé adhat okot a meglepetésre, annak bizonyítéka, hogy Amerika üdvözli az eszmék szabad versenyét.

Az egyetem fő feladata éppen az, hogy ösztönözze az ilyen versenyt. Ez a szellem hoz közel egymáshoz bennünket — ez a szellem vezette a

Marx Károly egyetem egyik nagy tanárát, Nagy Imrét.

A Hősök téri néhány hete megtartott temetésén hallottuk Magyarországot hangját, ahogy a Szózatot énekli. Ebben az egyszerű méltóságteljes gyászünnepségben a világ többet látott a megbékélés méltó aktusánál. Az igazság pillanatának voltunk szemtanúi. Az igazságnak e kónél szilárdabb alapján kezdtek meg a magyarok az új jövő építését — egy egész nemzedék várt arra, hogy tisztelettel adózzék Nagy Imre bátorságának, emlékezzék erre száz nemzedék is.

Miközben Magyarország újra felfedezi Európa ügyeiben betöltött természetes szerepét, a világ ismét önkre tekint inspirációért. Országomban igen népszerű egy ismeretterjesztő könyv, amelynek címe „Budapest 1900”. Dr. John Lukács nagy szeretettel írja le az emlékek Budapestjét, a büszke tőzsdét, a nagy operát, azt a korszakot, amelyben Európa első földalatti vasútja az Andrássy út csinos üzletei alatt futott. Ez a város ragyogásával versenytárs volt Párizsnak, zenéjével Bécsnek, irodalmával London-

folytatás a 7. oldalon

Barbara Bush programja

„A Jó Isten áldja meg ezt az intézetet!”

Barbara Bush, az Amerikai Egyesült Államok elnökének felesége szerdán délelőtt ellátogatott a Vak Gyermekek Szent Anna Gyermekeketthonába. A katolikus egyház jótételező intézetébe elkísérte Némethné Szilágyi Erzsébet, a magyar miniszterelnök felesége, Susan Baker, az Egyesült Államok külügyminiszterének felesége, valamint Sushma Palmer és Hází Vencelné, a két nagykövet felesége.

A First Lady-t Fehér Anna, az otthon igazgatója köszöntötte és kalauzolta végig a lakásnyi méretű intézményben, ahol — rendkívül zsúfolt körülmények között — olyan 5–18 éves gyengélátó gyermekeket oktatnak-nevelnek, akiknek más, fizikai vagy szellemi fogyatékoságuk is van. Jelenleg 16 gyermekkel foglalkoznak a nevelők. Az otthon lakóinak

közimunkáit is megtekintette Barbara Bush. Az otthon kertjében a gyerekek rövid műsorral kedveskedtek a magas rangú vendégeknek. Somodi Péter 18 éves fiatalember angolul köszöntötte az amerikai elnök feleségét és kíséretét, majd a gyerekek rövid jelenetet adtak elő a Bibliából. A vendégek — és a jelenlévő újságírók — meghatódottan hallgatták a felcsendülő egyházi énekeket.

Barbara Bush ezután az alábbi sorokat írta a gyermekek otthon emlékkönyvébe: „Nagyon örülök, hogy itt lehetek, a Jó Isten áldja meg ezt az intézetet!” A két legkisebb jelenlévő gyermek itt készült kis ajándékokat nyújtott át az elnök feleségének, és kíséretének, akik néhány szót váltottak velük. Dr. Erhart Katalin, a Vakok és Gyengélátók Országos Szövetségének főtitkára ugyancsak

köszöntötte az elnökasszonyt, majd egy hanglemezzel kedveskedett neki, amelyen vak művészek zenélnek, s átnyújtotta a vak költők verseskötetét is.

Barbara Bush és kísérete megtekintette a Szent Anna templomot is, ahol felcsendült — Gergely Ferenc orgonaművész előadásában — az Egyesült Államok himnusza. Az 1740-ben épült barokk templom rövid történetét Mócsai Gábor plébános ismertette. Elmondta, hogy a templom egyúttal a felöltött vakok országos katolikus központja, amelyet néhai Lékai László bíboros, esztergomi érsek alapított.

A rövid látogatás végén budapestiek sokasága üdvözölte Barbara Busht a Baththyány téren.

Kínában is gyökeret vert a KAHYB

11-ik alkalommal lett kiváló vállalat a kaposvári hibridsertétnyésző vállalat, és ismételen rekordévről könyvelhette el 1988-at. Sikertüket a következő szakmádat méltóan jelzi, hiszen 419 millió forinttal nőtt a tavalyi nettó árbevétele a korábbi évről képest. Ennek okát keresve kérdeztem Kósa Ferenc igazgatót, mi a siker titka?

— Elsőként talán az, hogy a Kahyb körben nincs válság, sőt a többi rendszerrel szemben nőtt a gazdaságossági javító hatása a Kahyb rendszernek. Ezáltal az érdekeltségi felosztása is nőtt a közös vállalatnak. Másodjára, de nem utolsó sorban, kiteljesedtek külföldi kapcsolataink, Thaiföldi megmértetésünk után igen kedvező a kínai fogadtatása a vállalatnak.

— Egy hajdan sertésexportjéről is világhírű hatalmas államba hogy tudtak betörni?

— Több mint négy évig tartottak az előkészítő tárgyalások, ez amerikai mércével is elfogadott, aztán megkötöttük a szerződést 1988. június végén, és már javában épül az 1000 kocaférőhelyes telep. Idén hasonló, vagy nagyobb nagyságrendű szerződés megkötése várható. Ha kész lesz az első teleptünk, azonnal indítjuk a tenyészállatokat, mivelhogy komplett technológiát exportálunk. További kilátásaink a partnerkapcsolat kiterjesztésében ma megítélhetetlen mértékű. Megcélzottunk további felvevőpiacokat is.

— Kínában hogy fogják érezni magukat a magyar tenyészállatok?

— A gazdasági és klimatikus viszonyok alapadatait számítógépes program során modelleztük, így választjuk ki a megfelelő apai

vonalat, és állítjuk elő a kívánt legmegfelelőbb tenyészállományt.

— *Hogyan tudták elérni, hogy a hazai sorrendben állandóan az élen áll a kahyb sertés?*

— A vágóérték tekintetében vagyunk kiválóak, hiszen hazai jelenlétünk az összes vágósertés tekintetében ötven százalékos, és a korrigált átlagminőség számítása hozza a folytonos első helyezést. Kizárólagos célunk az 1 kilogramm sertéshús előállításán képződő nyereség állandó szinttartása, hiszen a növelése már csak ábránd lenne.

— *Az eredmény a kollektív munka gyümölcse. Hogyan tudja Ön munkatársait ez irányba dopingolni?*

— Az alapképletet a szemlélet adja. Ez pedig a termelő tisztelete és a termelés szolgálata. Nálunk mindenki tudja a feladatát, és egy munkakörre sincs véletlenül sem két ember. Célrészjegy által mindenki tulajdonos is egyben, bár a részesezés mértékét a felelősség foka szerint, lépcsőzetesen behatároltuk.

— *Ez egy bizonyos politikai állásfoglalás is a Kahyb részéről?*

— Mi nem politizálunk, illetve úgy politizálunk, hogy tesszük a dolgunkat. Mi kérem dolgoztunk és dolgozni akarunk. Itt a vállalatnál még nem volt pártszervezet sem.

— *Hogyan látja a jövőjüket?*

— Egy amerikai szakember mondását idézem, melyet rólkunk mondott: Nem tudom eldönteni, Magyarország legnagyobb kisvállalata, vagy legkisebb nagyvállalata a Kahyb. Ez legyen a legnagyobb dilemmánk a jövőt illetően! (mészli)

Adóra magyar!

Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal tájékoztatása szerint azoknak a magánszemélyeknek, akik ez év áprilisában, májusában és júniusában adóelőleg levonása nélkül jutottak adóköteles jövedelemhez adóelőleget kell fizetniük július 20-ig. Az adóelőleget a 232-90605-6359 számú, az adóelőleghi iroda személyi jövedelemadó és késedelmi pótléka beszédesi számlájára kell befizetniük. Adóelőleg befizetésére kötelezett jövedelemnek számít minden magán-munkavállalásért felvett díj és más magánszemélyektől származó díj (hálapénz, borralaló, fizető vendéglátásból származó bevétel stb.). Adóelőlegként a második negyedévből ilyen címen kapott összegek 20 százalékát kell a postahivatalokban beszerezhető postautalványokon vagy átutalási betétszámlán feladni. Mindkét esetben a személyi számat fel kell tüntetni.

Tiltakozás

DÁTUM szerkesztőségének

A Baranya megyei bérjavításokért sztrájkoló kombájnosokkal szemben alkalmazott szankció ellen a Magyar Paraszt Szövetség a leg határozottabban tiltakozik.

Kérjük, közölni tiltakozásunkat.

Magyar Paraszt Szövetség
Gerbovius Jenő

Sztrájk- és gerinctörés

Politikai ügyé vált a baranyai aratósztrájk azáltal, hogy két pécsi ellenzéki szervezet a kombájnosok mellé állt. A FIDESZ pécsi csoportja és a Szabad Demokraták Szövetsége pécs-baranyai szervezete állásfoglalást tett közzé, amelyben tiltakoznak a munkát megtagadó kétújfaluai tsz-tagokkal szembeni szankciók ellen, s ennek kapcsán elmarasztalóan szólnak a sztrájk törvény fogyasztósságairól.

Az ügy előzménye: a kétújfaluai Vörös Csillag Tsz kombájnosai (tíz gépkezelő) nem voltak hajlandók megkezdeni az aratást, amíg a vezetőség nem teljesíti béremelési követelésüket. Álláspontjuk szerint az erősen megdőlt gabonában képtelenek megfelelő teljesít-

ményt elérni, s egyébként is a számukra megállapított bérszint elmarad a környékbelsi gazdaságok gépkezelőinek bérével.

A kombájnosok fellépése nehéz helyzetbe hozta a szövetkezetet, mivel a gabona aratásra érett volt, és a késlekedés esetleg hozamvesztést okozhatott volna. A tsz-elnök figyelmeztető levelet küldött a munkamegtagadóknak. Ennek hatására később öt dolgozó megmondta magát és felvette a munkát, a másik öt helyett pedig „beugró” kombájnosok indították el a gépeket.

A sztrájkügy körülményeinek kivizsgálása végett rendkívüli ülést tartott a Vörös Csillag Tsz vezetősége. A testület törvénytelennek nyilvánította a kombájnosok fellépését, mivel

az ellenkezik az alapszabály előírásaival. Fegyelmi eljárást kezdeményezett tehát ellentük. A munkát felvevő öt gépkezelő „megúsztá” a sztrájkot megrovás fegyelmi büntetéssel, a másik ötöt viszont meghatározatlan időre alacsonyabb munkakörbe rakodónak helyezték át. A FIDESZ és az SZDSZ véleménye szerint éppen a kétújfaluai munkabeszűntetés a példa arra, hogy a sztrájk bizonyos esetekben kényszerűségből alkalmi — nem előre bejelentett — akció is lehet. A két szervezet tiltakozik a szövetkezet vezetőségének eljárása ellen, s azt követeli, hogy semmiféle szankciót ne alkalmazzanak a saját érdekük védelmében fellépő kétújfaluai dolgozók ellen.

„Azt nézd, mit tehetsz te a hazádért”

Jönnek a Békehadtest nyelvtanárai

Az amerikai Békehadtest angol nyelv tanárokat küld két évre Budapestre és valamennyi megyébe, értesült kedden az MTI washingtoni tudósítója. A döntést George Bush elnök jelentette be szerdai budapesti beszédében.

Az önkéntesekből álló Békehadtestet 1961-ben John Kennedy elnök állította fel, aki kiadta híressé vált jelszavát: ne azt kérdezd, mit tesz érted országod, hanem azt nézd, mit tehetsz te a hazádért. A Békehadtestben azóta ifjú és idős amerikaiak tízezrei szolgáltak a világ különböző országaiban, elsősorban fejlődő államokban.

A legkülönbözőbb foglalkozásokat képviselik, az erdőszőlő a mérnöki, a tanártól az üzletemberig. Korhatár nincs, az önkéntesek életkora 21—66 év között mozog: a tapasztalatok szerint nemcsak a lelkes fiatalok végeznek hasznos munkát, hanem hasonlóan eredményesek, gazdag élettapasztalataik birtokában, az idősebb nemzetdékek képviselői, a nyugdíjasok is. Az önkéntesek általában két évig teljesítenek szolgálatot és ez alatt csak olyan illetményben részesülnek, mint a fogadó országban a hasonló szakemberek — tehát jelentős anyagi áldozatot hoznak. Egyébként

sok közöttük az angol nyelv tanár, akik a legkülönbözőbb szinteken, az elemi iskolától az egyetemig oktatnak.

Illetékes kormánykörökből kapott értesülés szerint a Békehadtest magyarországi önkéntesei ősszel érkeznek hazánkba, ahol néhány hónapig a nyelvvel és a fogadó országgal ismerkednek, majd 1990 elejétől megkezdik munkájukat. Ez lesz egyébként az első alkalom, hogy a Peace Corps önkéntesei szocialista országba mennek; Kínával is megállapodtak, de Peking a legutóbbi fejlemények után a program elhalasztását kérte.

Eretnek megjegyzések

A Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének bukaresti csúcstalálkozója csalódást keltett bennem, és azt hiszem, a magyar közvéleményben is. Vagy talán helyesebb azt mondani: csalódást keltett volna, ha fikarcnyi reményt tápláltunk volna akár a testület, akár a magyar kormány fellépése tekintetében.

Nem kívánok itt az ülésről közzétett dokumentumokhoz azzal a részével foglalkozni (bár ez az orszolánrésztük), mely a világpolitika és a leszerelés kérdéseiről szól. Hivatásos politikus legyen a talpán, aki a szavak szövevényén átlát, és valljuk meg a magyar olvasók unalommal futják át a dokumentumok frázisait, amelyek hajszálnyi eltéréseit, megfogalmazásbeli újdonságait elemezni sem kedvük, sem idejük.

Ami a magyar közönséget a bukaresti tanácskozás kapcsán érdekelte, az kettő: a hazai politikai változások fogadtatása és a romániai magyarság helyzetének enyhítése. Úgy tűnik, a két probléma semlegesítette egymást — legalábbis abban az értelemben, hogy a sztalinizmus kelet-berlini, prágai, szófiai és bukaresti utóvédeinek egyelőre tudomásul kellett venniük a magyar reformokat, de ennek fejében a budapesti kiküldöttek lemondtak az erdélyi problémák napirendre hozataláról.

Azok a frázisok, amelyek a dokumentumokban napvilágot

láttak a népek szabad döntési jogáról és a szocializmus általános érvényű modelljének tagadásáról, épp úgy alkalmasak a magyar reformkommunisták elleni támadások elhárítására, mint a sztalinizmus utóvédeinek a reformerekkel szembeni vétekezésére. És Ceausescu ugyanezekkel a frázisokkal „érvelhet”, amikor számonkéri rajta a magyar kisebbség sorsát.

A bukaresti tanácskozás értékét és eredményét a mi szempontunkból és egyúttal az egész „szocialista tábor” megújulása szempontjából egyértelműen minősíti a helyszíne. Az a tény, hogy gépiesen betartották a valamikor megszabott menetrendet és nem helyezték át a tanácskozást máshová, jellemzően mutatja, mennyire kevésbé képes Gorbacsov nyomást gyakorolni sztalinista szövetségeseire. A Kreml urának annyi a gondja-baja, hogy nem vehet a nyakába újabb bonyodalmakat, nem kockáztathatja meg, hogy a reformok felgyorsítása okán belső konfliktusok támadjanak mondjuk az NDK-ban vagy Csehszlovákiában. Romániával sem akaszthatja össze a tengelyt, hiszen a Szovjet maga is „sáros” Moldva egykori bekebelezése következtében, és meg kell bírkóznia a mindinkább lázongó moldvai románokkal.

De a sztalinizmus megkészt bajnokai sem állnak sokkal

jobban. Még ahhoz sem elég erősek, hogy összehangolt politikai támadást indítsanak a VSZ kebelében a magyar és a lengyel reformkommunisták ellen, katonai akciókról már nem is szólva. Moszkva részvétele nélkül nem számíthatnak sikerre, a Kreml pedig még akkor is bajosan szánhatná el magát a varsói vagy a budapesti változások feltartóztatására, ha birodalmi érdekből szükségét látná ennek. Az ilyen beavatkozás ugyanis nyomban robbanásveszélyt idézne föl.

Így hát most a konzervatívok sáncolják el magukat azon érvek és frázisok mögé, amelyekkel korábban a reformok hívei védekeztek ellenük. Ebben a helyzetben a reformerek határozottságán sok múlik.

Ha a magyar delegáció azzal ment el a tanácskozásra, hogy már az is eredmény, hogy nem jön létre agresszív egységfront Varsó és Budapest ellen, akkor nem csoda, hogy semmi pozitívum nem ért el. Es ebből a szempontból hiba, hogy Budapest elfogadta színhelyül a sztalinista cézár székvarókat, mi több, külön tárgyalásokra is leült Ceausescuval.

Ugyan mi történt volna, ha a magyar kommunisták (esetleg a lengyelek támogatásával) ragaszkodnak ahhoz, hogy Bukarest helyett más legyen a színhely? Emiatt aligha maradt volna el az értekezlet. És vajon nem lehetett volna-e kilépni, kiütni

a közös dokumentumok kényszerű keretei közül, túllépni a sokféleképp értelmezhető és lényegileg semmire sem kötelező frázisok függönyén, és ha együtt nem megy, külön dokumentumban — esetleg csak egy megfelelő felszólalás önálló nyilvánosságra hozatalával — egyértelműen tudatni a világgal a magyar álláspontot a „létező szocializmus” hagyományos modelljéről, a politikai pluralizmusról és — nem utolsósorban — a romániai magyarságról?

Ez persze egységbontó lépés lett volna, és magam mondtam fejtegetéseim elején, hogy a Kreml nem kockáztathat meg újabb konfliktusokat birodalma előterében. Csakhogy a nyílt konfliktust nem az esetleges magyar lépés hozta volna létre, hanem az, ha a sztalinisták agresszív módon reagálnak rá. Am épp az ő viszonylagos gyöngeségük és Moszkva érdekeltsége a viszonylagos nyugalom megőrzésében valószínűsíti, hogy a válság nem következett volna be.

Ma Varsóban és Budapesten a reformerek megszilárdítják állásaikat a pártvezetésben, majd pedig elszántabban lépnek fel a Varsói Szerződésen belül, akkor nyomás alá helyezhetik a sztalinistákat és hathatósabb támogatást adhatnak Gorbacsovnak is.

G.Gy.

Tökés csúcserkezetlet Párizsban

A környezet pusztul, az adósság nem

A harmadik világ adóssághatárának enyhítése, az emberi környezet rohamos romlásának megállítása, a világgazdaság egyes kérdései — ezek lesznek a hét leggazdagabb tökécs ország hétvégi párizsi csúcserkezetletének fő témái. Emellett várhatólag szóba kerül még számos más probléma, így a kelet-nyugati viszony, Kambodzsa és Kína.

Először fordul elő, hogy a környezet szennyeződése és pusztulása az évenként tartott tökécs csúcserkezetlet egyik vezető témájává lép elő. A helyzet tényleges romlásán kívül elsősorban azért, mert a környezetvédő pártok és mozgalmak választási sikerei megmutatták a környezeti aggodalmak növekvő erejét. A legtöbb résztvevő egyetért abban, hogy a trópusi öserdők pusztulása, az éghajlat felmelegedése, a savas esők, a világtengerek szennyeződése és az ózonréteg károsodása az egész emberiséget sújtó ártalmak és ideje gátat vetni nekik. A legeltökéltetebnek az NSZK látszik. Kohl kancellár szeretné nemzetközi egyezményrel korlátoztatni a széndioxid kibocsátását és már az ezredforduló előtt leállítani a föld ózonréteget roncsoló szénklórorok gyártását. Japán is ugyanezek az ártalmak aggasztják és kész tekintélyes segéllyel támogatni az afrikai országokat környezeti gondjaik megoldásában és javasolni készül egy nemzetközi alap létrehozásá a trópusi öserdők védelmére. Bush amerikai elnök szintén kész tenni néhány ja-

vaslatot a legfőbb környezeti ártalmak ellensúlyozására, elsősorban a nemzetközi pénzügyi szervezetek bevonásával. Franciaország a bangladesi árvizek és a Szaharától délre fekvő országok elsvivatagosodása ellen próbál összehozni nemzetközi együttműködést.

A másik fő probléma az adósságválság. A francia elnök nagyszabású Észak-Dél értekezletet akart csinálni a tisztán tökécs csúcs helyett, ám partnerei nem akarták magukat a can-cuni viták helyzetébe hozni, hallgatni a fejlődő országok panaszaradatát és követeléseit, amiket úgysem akarnak teljesíteni. Mitterrand ezért lemondott a dolgról, de nem teljesen. A forradalom 200. évfordulójára meghívta vagy 25 fejlődő ország vezetőit, akik több napon át számos alkalommal találkoznak majd a tökécs hetek vezetőivel és jobb híján külön-külön előadhatják kívánságukat.

Bush várhatólag bejelenti a legszegényebb országok külső adósságából egymilliárd dollár amerikai tartozásuk eltörlését. Kanada és Franciaország ezt már megtette, talán mások is csatlakoznak hozzájuk. A francia kormány javasolja partnereinek, hogy a Nemzetközi Valutaalap tartalékjaiból, a különleges lehvási jogokból képezzenek alapot, amely garantálná a legszegényebb országok kamattörlésztési kötelezettségeit a magánbankoknál.

László Balázs (Párizs),
MTI—Panoráma

„Mikor lesz abból az otthonból igazán otthon?”

A folyosó csendes, csak néhány kis srác álldogál a hálótermek ajtájában. Megkeresem a hirdetőtáblát.

A Budapesti Folyam- és Kavicskotró Vállalat világoskék nyomtatványán akad meg elsőnek a tekintetem. Hajózás iránt érdeklődő férfiaknak ajánl munkalehetőséget matröz munkakörben. A fizetés teljesítménytől függően 4000–6000 forint. Ez nem valami nagy pénz, de ha arra gondolok, hogy a szállás és az étkezés megvan, továbbá, nyolc munkanap után hat szabadnap jár, és még a továbbképzési lehetőséget is garantálják, akkor egy független fiatalembernek érdemes rajta elgondolkodni. A Taurusz Abroncsgyár a vegyipar egyik legdinamikusabban fejlődő gyárának nevezi magát a szórólapon. Férfiaknak 6000–18 000-ig, nőknek 6000–9000 forintig ajánl munkalehetőséget. Munkásszállás, utiköltségtérítés, albérleti elhelyezés, házastársak részére kétágyas szobát kínál, mindössze 200–600 forint térítés ellenében. Akárhogy is nézem ez már „fejedelmi” ajánlat.

Tovább böngészek. Rátalállok a BHG ajánlatára is, amely lényegesen szűkszavúbb, de a szakembereknek szóló felhívásuk sejteni engedi, hogy bér dolgában meg lehet állapodni. Itt találok a Budapesti Épületasztalos és Faipari Vállalat felhívását is, de itt vannak a szövetkezetek, GMK csoportok és a kisiparosok hirdetési is. Igaz

szerényebb szociális juttatásokkal.

Hirtelen mellém áll egy nyurga fiú.

— Munkát keres? — kérdezem.

— Nem tudja a magyar — mondja meglepő sebességgel a számára idegen szavakat. Kölcsönösen egymásra mosolygunk. Tovább sétálok. Az egyik szobából pörögés féle beszéd hallatszik. — Aranyoskám néha ki kell jönni a szobából, hogy fel tudjak takarítani — mondja egy idős takarítónő. Úgy találok, ez sem a legalkalmasabb hely egy elmélyült beszélgetésre. Valahonnan zenét hallok, elindulok a hang irányába. A folyosó fordulójában egy húsz év körüli fiú mered ki az ablakon. Mellette pici kazetás magnó szól: „Kiskatoka ilyen ez az élet, hazudnak a május éjszakák” ismerem fel Kalmár Pál búgó hangját a nosztalgia-felvételen.

Már majdnem megszólítottam amikor észre veszem, hogy az arca nedves. Szeretném azt tanácsolni, hogy hallgasson vidámabb dalokat, de tudom, egy alapos sírás többet segít, mint az én jó tanácsom. Fehérköpnyes mosolygós arcú, testes asszonnyal találkozom, elmondom, hogy szeretnék az egyik szobába benézni. Kérem legyen a segítségemre, nem szeretnék alkalmatlankodni a nő szobában. Benyit, majd int, hogy mehetek. A szobában két középkorú nő tartózkodik. A szoba egyébként tiszta vilá-

gos nyolc-tíz ágy lehet benne a két fal mentén. Elmondom miért vagyok itt, mire azonnal kérrik, hogy a nevüket ne írjam le. Ebben maradunk...

— Mikor érkezett? — kérdezem K-tól.

— Tegnapelőtt — feleli és megilletődve néz rám.

— Egyedül?

— Nem, nyolcan jöttünk.

— Hol jöttök át?

— Biharmál, de ebben nem vagyok biztos mert sokat gyalogoltunk a folyóparton.

— Katonákkal nem találkoztak?

— De igen, csak mi azonnal hasra vágtuk magunkat a búzá-

ban. Rettenetesen féltünk, mert velünk volt egy öt éves kisfiú is.

— A katonák ezek szerint nem vették észre magukat?

— Hát én azt hiszem igen, csak tudja azok közt is vannak rendes emberek.

— Család?

— Elváltam. Egy kisfiam van, akit magammal hoztam.

— Miért jött át? — kérdezem kihívóan.

— Miért? Mert egyetlen gyermekem van. Egy kilenc éves szép kisfiú. Ő az én mindenem. Őerre tettem, mert nekem már mindegy, de ő éljen ember módjára. Tudja milyen érzés az egy anyának, amikor a

gyermek enni kér és ő nem tud neki adni, uram?

Hallom, hogy megremeg a hangja, nem merek ránézni a jegyzetemmel babrálok, firkálok valamit, hogy teljen kicsit az idő, csak akkor kérdezem: Sikerül majd munkát találni?

— Ő már van — mondja hirtelen felderülve.

— És hol?

— Hát itt Debrecenben a kórház konyháján — feleli mintha egy főnyereményt sikerült volna elérnie.

— Mennyi lesz a kereset?

— Hát négyezer forint vászolja bűszkén.

— És lakás?

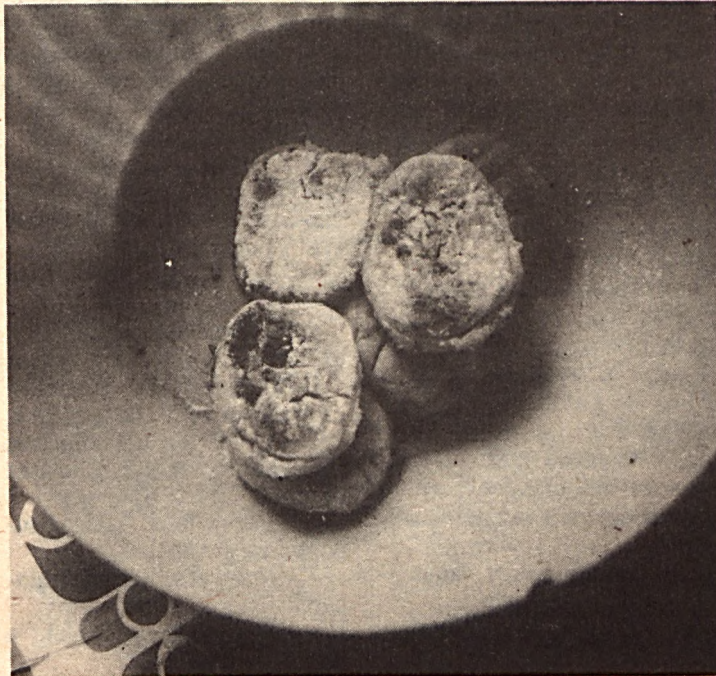
— Lesz az is, már segít a plébános úr, és lelki szemeivel már rendezi is a nemlétező szobát, én pedig azon gondolkodom, hogy mit fog ott kezdeni, hiszen, nincs egy fazeka, nincs egy télikabátja, se egy ébresztőórája. Egyszóval nincs semmi, és mindezt négyezer forintból kell majd beszerezni. Mikor lesz abból az otthonból igazán otthon? Nem is merem végiggondolni, inkább a másik asszonyhoz fordulok, aki a sérült lábát borogatja. Kedélyes hangulatú, nyugodt nő, ez már az első mondataiból is kitűnik. Az ő sorsa már rendezett. Testvére az NSZK-ban él, néhány nap múlva jönnek érte. Már csak a formások vannak hátra. Őt a romániai állapotokról kérdezem: Milyen élelmiszert nem lehet kapni?

— Szinte semmit. Kenyér az van, ha időben megy érte az ember.

Őt is kérdezem, hogy sikerült az átjutás. Elmondja, hogy ők is láttak katonákat és azok is őket, de a katonák is közömbösek, mert azoknak se jobb a sorsuk. A falubeliektől kéregetik a kenyert, meg a földből húzzák ki a répát azt eszik.

A folyosóról zörgés hallatszik. Órára nézek és látom, hogy mindjárt dél lesz. Szerettem volna néhány felvételt is készíteni. Búcsúzásra terelem a szót, mire a lelkemre kötök, hogy írjam meg: mindent nagyon köszönök. Megígérem és elkészítjük. Bekukkantok még a gondnoki irodába. Szabó Ferenc már nyakig van a munkában, mert állítólag egy holland delegáció jön. A vakumra nézek és látom, hogy semmi esélyem belső felvételt készíteni. A bejárat elé megyek, hogy legalább ott készítsék egy elfogadható minőségű képet. A kapuban egy kissrác áll elém, kéri, hogy fényképezzem le. Jó mondom, állj az ajtó mellé. Erre elszalad, hívja testvérét, hogy ő is rajta legyen a képen. Élesre tekerem az objektívet és a homályból kibomlik a két kis arc. Mielőtt az exponáló gombot lenyomnám, felvillan a gondolat, hogy mit tartogat a sors ennek a két kis emberkének. Lassan elcsomagolom a gépet és megígérem, hogy el fogom küldeni a képet, és sietek, mert hosszú, nagyon hosszú az út Debrecenből hazáig.

(Vége)
Balázs

1989. július 13.

D Á T U M

3

Hová lettek a magyar lapok Kárpátaljából?

Megtartani magyarságunkat

A kárpátaljai magyarokat a második világháború csapásai különösen súlyosan érintették. Elsősorban a magyar anyanyelvű zsidóság pusztult el nagy számban. De nagy veszteséget szenvedett a magyar népesség a hadifogoly- és munkatáborokban is. A magyarok lélekszáma napjainkban ennek ellenére sem csökken, hanem lassan növekszik.

A kárpátaljai magyaroknak nincs önálló politikai szervezete, sem a csehszlovákiai magyarokéhoz hasonló kulturális képviselő (CSEMADOK). Önmagát, mint közösséget sem politikai, sem regionális, sem területi közigazgatási szinten szervezettel nem képviselheti. Eddig nem voltak meg az ön-szerveződés spontán lehetőségei sem (klubok, alapítványok). Ezért örvendetesek az újabb és újabb irodalmi közösségek alakulásáról tudósító hírek.

Az 1971-ben alakult József Attila Irodalmi Stúdió nagykorúsítást jelzi, hogy ez év elején József Attila Alkotóközösség néven (immár kinőve a stúdió kamaszkorból, az Írószövetség és a Kárpáti Igaz Szó patronálásával) ezután több mint ötven tagot számláló önálló szervezetként folytatja tevékenységét. Elnöke Balla D. Károly. Rajta kívül felelős szervezői és alkotói tevékenységet folytat Vári Fábrián László, Dupka György, Debreceni Mihály, Dalmay Árpád és többek között Horváth Sándor.

— Beregszászon születtem és nevelkedtem — mutatkozik be Horváth Sándor — hatéves koromban egy tanévet rokonaimnál, egy református lelkész családban töltöttem, mert a szüleim szezon munkára mentek. Ott láttam életemben először könyvet. Addig vademberként növekedtem. Ezek a könyvek a magyarok őstörténetével, a hun legendával, Árpáddal foglalkoztak. A Biblián kívül rábukkantam a Révai lexikonra is. Erre az időre esik eszmélésem, ekkor döbbsentem rá, hogy magyar vagyok.

— Az iskola mennyire mélyítette el, mennyire táplálta ezt a magyarságtudatot?

— Nem dicsekedhetem ezzel. Rákócziról még csak hallottunk, hiszen Mohácsról származott. Történelemkönyveink csak 1848-ról és 1918-ról szóltak. Történelmet csak egy éve tanítanak nálunk. A jelenidő történelméről irodalmi összefüggésekben ha akart, beszélt a tanár, ha nem akart, akkor elhallgatta. Senki sem kérte tőle számon azt.

— Ezek szerint a nagy többség tájékozatlan a magyar történelmet illetően?

— Nem gondolom, hogy egy átlag polgár ezen eltöprengene. Az sem érdekli őket, ami velük történik. A beregszászi magyarok magyar létüket természetesen vették. A magyar ukrán együttélésnek pedig történelmi múltja van, nem okozott, s ma sem okoz különösebb

problémát. Igaz, a háború után még beszélni sem lehetett magyarul. Az egyetemen is az egységes szovjet nép lassú, de biztos kialakulásáról tanultam, 1970–75 között. Mára már ez a feltételezés nevetséges fikció. A szovjetek sem beszélnek róla. A hatvanas években kicsit fellélegezhettünk, megindultak az önképző körök szerveződése, magyar újságokat járathattunk. A hetvenes években Breznyev igyekezett minket elnyomni, pocsolóba taszítani. Lehetőségeink beszűkültek. A nagy fellélegzést számunkra is a gorbacsovi politika teremtette meg.

— Hogyan élnek a Kárpátalján ma a magyarok?

— Nyílt titok, hogy a szovjet gazdaság válságban van. A négy magyar megyében (Bereg, Ung, Ugocsa, Máramaros) nem hetven, hanem csak negyvenéves múltra tekint vissza a szocialista gazdaság megteremtése. Kevesebbet romboltak a lelkekben és a fejekben egyaránt. Sok helyen, különösen a kistalváiban megmaradtak a háztáji gazdaságok. A kolhoztagok földjeikben primört termelnek. Vannak akik értetlenül szemlélik ezt, ritkán, de olyan is előfordult már, hogy szétszaggatták a földjeiket. Beregszászban 28-30 ezer magyar él, és egészen jól. A bevándorlás nő ezeken a területeken. Vonzó a kívülállók számára Kárpátalja, különösen az oroszoknak.

— Vallásosak-e a beregszászi magyarok?

— A lakosság zömében református, de élnek még katolikusok is, és elvétve görög-katolikusok. A görög katolikus vallást betiltották, ez főként Ugocsa megye lakóit sújtotta. Vallásuk miatt ukránoknak tartották őket. Magyarságtudatuk éppen ezért csak pislákol. A térségben négy katolikus pap van, a legfiatalabb közülük 68 éves. Református papnövendékeink valamikor a baltikumban tanultak, a képzési rendszerből fakadóan ott is kellett maradniuk. Úgy tudom tőlünk jelenleg ketten Debrecenben tanulnak a református teológián. Az emberek úgy vannak Istenrel, hogy van, s ez természetes. Nagy ünnepeken pedig a templomba is eljárnak. A vallás, a közös hitélet nagyon fontos szerepet játszik a kisebbségek létében, azonosság tudatuk erősítésében, megtartásában.

— Ez év elején megalakult a Kárpátaljai Magyarság Kulturális Szövetsége. Mi ennek a szervezetnek a célja, közvetlen haszna a kinti magyarok életében?

— Érdekvédelmi szempontból nagyon jelentős. Kérjük az internacionalista iskolák megszüntetését. Határozott fellépésünk következtében el is értük azt, hogy a magyarok magyarul felvételizzenek a szak-és középiskolákba, magyarul tanulhassanak és tanítsák nekik az egyetemes magyar történelmet. Hiszen kisebbségben élni nem érdem, nem is bűn, de vállalni kell. Ehhez viszont ismereni kell a történelmet.

— Fellendülőben a kulturális élet. Szeretném, ha erről is beszélne!

— A magam részéről nem szeretem, hogy megkülönböztetve beszélnek rólunk. Szerintem csak magyar irodalom, magyar művészet létezik, s mi annak szerves részei vagyunk. Gyökereink a magyar irodalmi élet nagyjaitól erednek. Korábban uralkodott egy olyan felfogás, hogy az itteniek elődeiknek a moszkvai emigráció irodalmát tekintsek. Gorbacsov politikája eredményeként ezen a téren is sokminden megváltozott. Életünkben 1984 fordulópontra jelentett. Rendszeresen megjelenhetnek a Forrástagok írásai. Sajnos, még mindig nincs folyóiratunk, évente pedig csak 2–3 magyar könyv jelenik meg. A Kárpáti Igaz Szó mellékleteként Uj Hajtás címmel irodalmi mellékletet adunk ki. Ennek vagyok egyik szerkesztője. Íróink magyar mércével mérve is megállják helyüket. Jó kapcsolataink vannak a magyar és a csehszlovák fiatal írókkal. Rendszeresen részt veszünk a rendezvényeinkben, a Kortárs és a Forrás rendszeresen publikálja műveinket.

— Bizonyára örömlükbe ürmöz is vegyül. Jelenleg mi okoz gondot Kárpátalján?

— Ez év július 1-ig az előfizetett magyar újságok időben megérkeztek olvasóikhoz. Azóta viszont egyetlen lapot sem kaptunk meg. Ezt az intézkedést nagyon furcsáljuk. Nem Moszkva az oka, megérdeklődtünk. A magyar posta nem szállítja át őket a határon. Nálunk

az átlagfizetés 168 rubel, egy könyvtári főmunkatárs 138 rubelt keres egy hónapban, egy gépiró 68 rubelt. Négyezer rubelből jól meg lehet élni, egy kétszobás lakás bérleti díja rezszivel együtt 16 rubel. Az újságok előfizetési díja 6 rubel volt, július elsejével pedig 68 rubelre emelkedett. Úgy tudom dotálták a hozzánk érkező lapokat, de ha ezt a dotációt leveleszik, nem tudjuk megvenni a magyar újságokat. Pedig ez nemcsak politikai kérdés, hanem fontos kultúrpolitikai szemléletet is tükröz. Akkor nekünk csak a magyar tv és a rádió adásai maradnak. Ez önmagában kevés. Még az sem sok, hogy újabban mindenki vihet magával haza egy Bibliát.

— Mit várnak a magyarországi változásoktól?

— Haladjon az ország előre azon az úton, amit önmaga választott, erősödjék meg a demokratikus társadalmi rendje. Teremtse meg egy stabil gazdaságot, rendelkezék európaiul is elismert kultúrpolitikával. Egy erős, határozott fellépésű nemzetnek nagyobb tekintélye van a külpolitikában, mint egy széteső, zilált országnak. Ha mindaz valóra válik, amit az emberek akarnak, akkor nekünk és a többi kisebbségnek javul a helyzete abban az országban, ahol élnek. Hiszen, nem jöhet el mindenki Erdélyből sem, tőlünk sem. Mi ott vagyunk otthon. Maradnunk kell, hogy megtartsuk és erősítsük magyarságunkat.

(veress)

A közös kultúra összetart

Ünnepre készülnek Lengyelen. Tíz éve alakult meg a faluban a székely kör. Tizenkét tagú asszony kórusa azóta ezüst minősítést szerzett. Az együttes alapító tagjával, Fábrián Andrással, Terikével beszélgettünk.

— Úgy éreztük, itt van az ideje, hogy a régi szép hagyományainkat felújítsuk, megmentsük, megőrizzük. Óvónó társaimmal elhatároztuk, hagyományörző együttest alakítsunk. Hozzáálltunk a szervezéshez. Fáradozásunkat csakhamar siker koronázta. Ma már harmincöt taggal működünk.

Terike székely származású, szülei a bukovinai Hadikfalváról származnak. Édesanyja 83 éves, nagyon sok, szép régi dalt ismer, és tudását szívesen adja át a fiataloknak. Az énekkar munkáját a Kakasdon élő, de andrásfalvai születésű Sebestyén Ádám könyvei segítik. A tagok jártukban-keltükben maguk is gyűjtöttek dalokat, táncokat, meséket.

— Javarészt fiatalokból áll az együttes. Most azon fáradozunk, hogy a munkánkba bevonjuk az idősebb korosztályt is. Próbáink nem kis áldozattal járnak. Szombatonként jövőnk össze. Egyik-másik asszonynak három-hat gyermeke is van. Szabadidejüket mégis velünk töltik. Hogy a kicsik ne érezzék anyjuk hiányát, elhozták közéjük őket, akik aztán bekapcsolódtak a munkánkba. Belőlük lett az utánpótlás, nem kis örömmünkre.

A székely kör léte meglátja a kisközség kulturális életében. Gyakran szerepelnek

egy-egy helyi ünnepi rendezvényen.

A falucska közepén, a párt-ház szomszédságában pedig faragott székely kapu áll. Hirdeti, hogy a községben székelyek élnek, békességben a svábokkal és a magyar őslakossággal.

— Mennyire élő itt még a népművészet?

— Sajnos már nem élnek, szórakoznak úgy az emberek, ahogyan a színpadon látjuk. De a stülizált változatok élővé válnak a közös ünnepeken, esküvőkön. Sokan ismerik és énekelik dalainkat. De mindenképpen érzelmi, lelki gazdagságot jelent a résztvevőknek. Leginkább abban mérhető fel az eredményességünk, hogy hirtelen megnőtt az érdeklődés a népművészet iránt. Azon a véleményen vagyunk mi is, mint Kóka Rozália; őrizzük meg hagyományainkat, bécsljük meg a magunkét és tiszteljük a másét. Nálunk erre is van példa, mert működik egy német klub is. Ünnepeink is közösen fogunk. Itt már elcsitultak a régi gyilkos indulatok.

— Csak ennyiben mérhető fel hasznosságuk?

— Korántsem. Kohéziós erőként is működik az együttes. Nyugodtan mondhatom, mióta létezünk, lelassult, megszűnt a faluból az elvándorlás. Most vezetük be a vizet. Az az érzésem, újra fellendülnek, felébrednek, magukhoz térnek a kis falvak. Szeretek itt élni a fiatalok. Érzékennyé váltak a világ dolgaival szemben, s közös éneklések, a népművészet, a tánc itthon tartja őket.

Terike falun született, falun akart mindig élni és ott is él. Reméli, hogy mindenki törekedni fog egy jobb, egy szebb, egy minőségibb életre, arra, hogy igazán otthon legyen a hazában. S ennek az érzésnek a megteremtésében nagy szerepe van a kulturális életnek, a székely körnek is. Tervezik, hogy megalakítják a Lengyeliek baráti körét, összefogva mindazokat, akik felvirágoztathatják a falucska.

— Az élet szép — búcsúzik a kapuban Terike — nekünk kell még szebbé tenni.

*

— Mond még valaki anekdotát a székely körökben? — érdeklődöm Fazekas Lázártól, aki már egy régebbi szereplésével belopta magát szívembe. A színpadon mesélt, hangjával játszott, mint gyerek a labdával. Hol magas, hol pedig mély hangon szólalt meg, előadva egy egyszemélyes minidramát. A lelke rejtekéből csalta elő a szavakat, a közönség öröme, szórakozására.

— Kóka Rozália mond történeteket, de azok az anekdotamese ötvözetek, azokat pedig én mondom, azok anekdoták.

— Mi a különbség a kettő között?

— Az anekdota rövid, frapáns történet csattanóval, általában megtörtént eseményt dolgoz föl.

— Kitalálja, vagy valahonnan megtanulja őket?

— Egyiket sem. Még sohasem írtam le egyet sem. Hallo-

másból tanultam, a fejemben megőriztem őket.

— Sohasem keveri össze a történeteket?

— Ilyen még nem fordult velem elő. Olyan is csak egyszer, hogy elfelejtettem a história végét. De kivágtam magam. Rajtam kívül senki sem vette észre, hogy „belesültem”.

Lázi is székely fiú. Góbé. Ez illik rá a legjobban. Hasonult a történetekhez, vagy azokéhoz. Ha valaki látja, hallja, megkedveli a mókázó fiatalembert, aki még a bánatát is vidám történetbe fojtja.

— Hogyan kezdődött a karrierje?

— Felkértek, hogy legyek csikós a szüreti felvonuláson. Elvállaltam. Kölcsönlovon vonultam fel. Aztán, egy csütörtöki napon — emlékezik — Terike megkért, hogy tizenkét anekdotából legalább hatot tanuljak meg szombatira. Mind a tucatot megtanultam.

Azóta szórakoztatja a közönséget vidám-szomorú történeteivel. Legutóbb a falusi vers- és prózamonó versenyen 74 indulóból 14-ik lett, elnyerte a TOT különdíját.

— Szereti az embereket?

— Minél többen ülnek a nézőtérre, annál jobban érzem magam a színpadon. Annál könnyebben tudok szerepelni.

— A történeteit honnan szerzi?

— Anekdotáim felét magam gyűjtöttem. Öreg falusi székely bácsiktól. Beszédbe elegyedtem velük, ők meséltek, én meg felírtam a homlokom falára, amit mondtak. Ennyi az egész.

— Van-e valaki, akinek tudományát átadhatná?

— Nagyon bíztam a fiamban.

— Órzi-e hangfelvételt a hangját, a történeteit?

— Eddig még senkinek sem jutott eszébe, hogy lemezt készítsen velem.

— De hiszen azt mondta, más nem műveli e műfajt. Meg kellene hát örökíteni!

— Úgy gondolom én is.

— Járt már Bukovinában?

— Egyszer. Az előzetes elmondások alapján megtaláltam és lefényképeztem apámék házat. Most románok laknak benne, mégis óriási élmény volt az őshazába visszamenni.

— Tervei?

— Folytatni szeretném a megkezdett munkát. Továbbra is gyűjtöm és mondom a tréfi történeteket, amíg erőm engedi. A szerepléstől örömet, megnyugvást kapok. Az időt, a fáradságot erre sohase sajnálom. Hazafelé elgondokodom.

Ezek az emberek, ha nem is tudják, missziót töltenek be. Mentik még a menthetőt a múltból, a jövőnek. A gyerekeinknek.

Veress Éva

Nyelviskola munkanélkülieknek

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Baranya megyei szervezete, az Állami Bér- és Munkaügyi Hivatallal karöltve az 1989/90-es tanévtől új típusú nyelviskolát indít Pécsen. Az iskolába elsősorban azoknak a fiataloknak a jelentkezését várják, akiket nem vettek fel az idén az egyetemre vagy főiskolára, illetőleg „csak” érettségivel nem találtak eddig munkát, munkahelyet.

Mint azt dr. Kamarás Károly az iskola megszervezését bejelentő sajtótájékoztatón elmondotta, az idén induló egyéves kurzusok a tavaly elkezdett, az érettségizetteknek szakmát adó tanfolyamok folytatásai. Ilyenformán egy év múlva a számviteli, pénzügyi és idegenforgalmi ismeretekkel felvértezett hallgatók biztos nyelvtudás birtokában nagyobb eséllyel pályázhatnak majd a vélhetően ebben a szférában szaporodó munkahelyek valamelyikére. A Baranya Megyei Tanács munkaügyi osztályának vezetője elmondotta azt is, hogy bár az új nyelviskola tandíja meglehetősen borsos (a jelentkezések számától függően 60–80 ezer forint) sikeres vizsga esetén ennek az összegnek akár 60–70 százalékát is visszatéríti a hallgatónak az ÁBMH.

„Az ÁBMH inkább finanszíroz egy ilyen nyelviskolát, mintsem munkanélküli segélyt fizessen az első munkahelyet sikertelenül kereső fiataloknak” — szögezte le hivatala álláspontját Kamarás úr.

Az egyelőre angol és német nyelvű képzést adó tanfolyam egy egyhónapos, idegen nyelvű környezetben való képzést is magában foglal. Május nagy íranta az érdeklődés, hiszen a július 31-ei és augusztus 1-jei felvételi vizsgára már Kaposvárról, Nagykanizsáról, Szolnokról, sőt, Miskolcra is futottak be jelentkezések.

A nyelvtanárok a megmondható, mennyire fontos egy-egy nyelvi csoporton belül a közös érdeklődési kör, amely rendkívül kedvező hatással lehet a nyelvtanulás intenzitására. Ezzel kapcsolatban dr. Bognár József, a TIT Baranya megyei nyelvi szakosztályának elnöke a következőképpen summázta véleményét: „A nyelvtanulás új motivációja az a nemzeti tragédia, amit ma munkanélküliségnek nevezünk...”

L. S.

Dunaföldvári ásatások

Két korszak találkozása

A dunaföldvári „kincses dombról”, a Kálváriáról évek óta szebbnél szebb régészeti leletek kerülnek elő. Az eddigi látványosabb feltárási munkák után az idei régészeti tábor szervezői a késői bronzkor és a kora rézkor találkozásának nyomaira bukkantak. A kisebb gödrökből edénymaradványok, használati tárgyak és csontmaradványok kerültek elő. A nagymennyiségű csontlelet az állattartásra és a vadászatra utal a korszakban.

Kapfingér András felvételei

Levél a táborból

Levelet kaptunk nővérem kislányától, aki egy balatoni útörő-táborban élvezte a nyár örömeit. Mivel a levél hangja meglepően őszinte, és egy alig-tinédzser kislány erőteljes realitásérzékét tükrözi, változtatás nélkül idekopogom:

„Kedves Sanyi, Klári és kicsik! Biztos furcsának tartjátok, hogy írok! Üdvözlétem küldöm Balaton-szepezdről. Nem nagyon jól érzem magam. A kaja pocsek és kevés. A vécét hol lehet húzni, hol nem. Csak hidegvíz van. A másik táborba kell átmenni mosakodni és enni. A táborba, mikor megérkeztünk aznap este elmentünk a Balatonra fürdeni, én el is vágtam a lábam valamivel. A sátor csúnya szürkés-zöld. Tüzet se lehet rakni, mert kiég a minden. Úristen, de várom, hogy hazamennyek és utána hozzátok! Este 10-kor van a takaródó, de mi csak 2 h-kor aludtunk el. Vagyis én, meg Kiss Ági, a többiek pedig viháncoltak. Na erre fel is ébredtünk és mi is viháncoltunk. Jaj, a legfontosabb 6 személyes katonai sátorba 10-en alszunk. Vaddisznó bőgést hallottunk, meg lépteket, mi 7-en összebújtunk egy körbe és féltünk. Egy ember meg is dobott bennünket kövel. A tanárok és az ügyeletes ifisek elmentek megnézni és körbejárni az erdőt. Tehát magunk maradtunk, mert a többi sátorosok már aludtak. Megbeszéltük, hogy ha egy idegen bejön, akkor majd rádobjuk a takarót és megdobjuk kispárnával, meg megverjük. Erre bejött a tanár és elaludtunk. Majd ha hazajöttök, elmondom bővebben. Ezzel levelem befejezem!

Ui: Gyertek haza! Sok csók, Enikő”

No comment.

L. S.

„Én még Németh Ágiékra és a magyaros szellemességre építkeznék”

Vannak tehetségek — team munka kell(ene)

Kosárlabdában nemzetközi porondon hosszú éveken át csak a nők produkáltak klub- és válogatott szinten egyaránt. A BSE—Tungsram rivalizálás jótékony hatással volt a nemzeti válogatottra: a kapitánynak tulajdonképpen nem kellett más tennie, mint a két gárdából összehozni egy jó csapatot. Néhány évvel ezelőtt bekövetkezett a „csillaghullás” mind a két csapatnál, nyílt lett a bajnokság, de egyre szűkebb is... Miközben a válogatottat mind több kínos kudarc éri. Azt még valahogy tudomásul vette a sportközvélemény, hogy a női válogatott alul maradt az olimpiai selejtezőben, de a közelmúltban a várnai Európa-bajnokságon való leszerelésre (hetedik hely) különböző mentségeket lehet felhozni, de magyarázatot adni aligha.

— Most már női vonalon is oda süllyedtünk, ahová a férfiak: Európában abszolút senkinek számítottunk? — indítottuk az e téma körül forgó beszélgetésünket Szabó Ödön mesteredzővel.

— Ne tűnjék hazabeszélésnek, de én Várna után nem látom annyira sötétnek a női szakág helyzetét, mint azt sokan látják, látatják. Az tény, hogy elvesztettük pozíciókat az európai élvonalban, de annál jóval több van a magyar női kosárlabdában, mint amit az EB-n a válogatott nyújtott. Az európai középszintre jők vagyunk.

— Az EB után elszabadultak az indulatok, még ma is megy az egymásra mutogatás. Mennyire van alapja egy olyan, a dolgokat leegyszerűsítő kijelentésnek, miszerint amit Killik László exkapitány csaknem egy évtized alatt fel-

épített, azt Madacsi Miklós néhány hónap alatt tönkretette.

— Nem lehet teljesen Madacsi nyakába varrni a fiaskót. Látni kell: a női vonalon a nyolcvanas évek végére kialakult helyzet a válogatott lehetőségét, szereplését is beárnyékolja.

— Konkrétan mire gondol?

— Megszűnt a BSE—Tungsram rivalizálás, e két patinás klub lesüllyedt a mezőny többi csapatához. Érdekesebb lett ugyan a bajnokság, de az alacsonyabb szinten végbeménő kiegyenlítődés károkat okozott a női kosárlabdának.

Ebből a „langyos vízből” nem törhettek ki egyéniségek.

— Nem. Manapság érezni lehet egy generációs űrt. Jelentkeztek ugyan olyan nagyreményű 1969—70-es születésű tehetségek, akiket a nemzetközi eredményesség tényleges romlása nélkül fokozatosan be lehetett volna építeni a válogatottba. De sajnos Dénes, Maracskó, Csáth, Dóczi, Haris és még néhány más tehetség fejlődése sérülések és egyéb okok miatt megakadt, mára már elveszték a sportág számára. Míképpen eltűntek a vidéki kosárlabda bázisok (amelyek szinte az országot hálózta be) és a KSI megszűnésével, illetve új felállításával érzékeny veszteség érte a fővárosi utánpótlás nevelését.

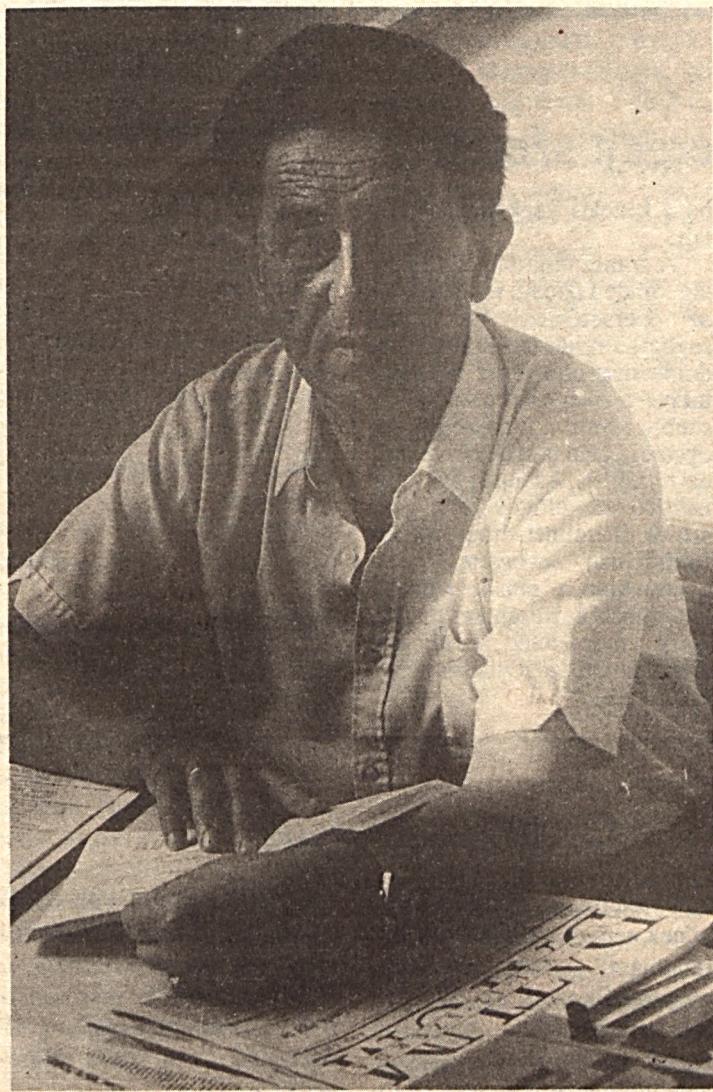
— Azt mondta, hogy az EB kudarc ellenére az európai középszinten most is vagyunk. Madacsi nem tudta ezt hozni. Ha nem is varrhatjuk teljesen a nyakába a fiaskót, de ő is hibázott, felelős.

— A legutóbbi időszakban nem voltam oly közel a női válogatathoz, hogy teljesen objektív elemzést tudjak adni. Amit láttam a tv-ből, azt láttam... Ez a csapat tulajdonképpen semmit sem játszott.

Amiből arra következtettek, hogy a csapatzellelem, a csapategység annyira alacsony nívón volt! Nem lehetett szakmailag semmit kihozni. Ez nyilván a kapitányt terheli, az ő felelőssége. Viszont úgy érzem: hat-hét felkészülés kevés volt

az ütőképes csapattá váláshoz, a régi és az időközben jelentkező gondok orvoslásához.

— Napvilágot láttak olyan vélekedések, hogy nem vettük észre: a csapat és játéka fölött már eljárt az idő, primadonna kosárlabdával

már nincs mit keresnünk. Meg kell tanulni agresszíven védekezni és egyszerűbben, sokkal gyorsabban, célratörően támadni.

— Ezeket a bölcselkedő nézeteket nem fogadom el. Egy 28 éves játékos még nem öreg, a mai magyar női kosárlabda nincs olyan helyzetben, hogy egy Németh Ágnes csak úgy leírjon és kicséréljen valakivel. Azzal a stílussal, játékfelfogással, amit nem is olyan régen még a BSE és a Tungsram képviselt, igenis van, lenne keresnivalónk a nemzetközi szinten. Elismerem, hogy változott a játék, még nagyobb lett a jelentősége az atlétikus képességeknek, ezen a téren valószínűleg nem tudunk lépést tartani a világgal. De ne feledjünk: a magyar női kosárlabdára a fika a játékoság az ellenfeleket megoldhatatlan feladat elé állító improvizáció volt a jellemző. Ez volt sikerünk titka. Kár lenne erről megfeledkezni, mert a jövő szempontjából eme nemzeti sajátossággal számolnunk kell.

— Ezek szerint ha Ön lenne a kapitány, nem érszente szólna a most levitézlett csapatot.

— Nem. De nyomban kérdőzöm is, kivel, kikkel cseréljük le őket? A jelenlegi helyzet miatt én változatlanul a Német- Boksai-Balogh- Nagy négyes köré fűzném, építeném a csapatot. Sajnos Bakai Eszteren kívül igazán nagy ígéret nem jelentkezett. Véleményem szerint irányító poszton van a legnagyobb lemaradás.

— Milyennek ítéli meg a hátszót, a 70-es években születettek hoznak-e érdemi változást?

— A nőknél nem állunk olyan rosszul, mint a férfiaknál, még most is jóval több az ígéretes tehetség. Bizhatunk például a kadett válogatott sikeres szereplésében is. Nagyon sok tényezőn szerencsés együttes jelenlétén múlik, hogy át

tudják-e venni a stafétabotot a mostaniaktól ezek a fiatalok és néán újból az európai élvonalba kerülünk. Hogy a piramis aljáról a későbbiek során jelentkeznek-e tehetségek? — ezt nem lehet tudni. Állítom, most is vannak jól képzett edzőink — utánpótlás fronton is. Ám sokan vannak olyanok, akik másodállásban, az adótvény hatása miatt nevelésük megszegve, így különösebb motiváció nélkül dolgoznak. Nem is lehet tőlük igazán követelni, nem alakulhat ki egy szakosztályon belül teammunka, amihez legalább 3—4 megszállottan dolgozó, függetlenített ember kell. Erre legtöbb helyen nincs pénz.

— Szerintem lenne, ha a jövő fontosabbnak tartaná a klubok, mint a jelent. Ma már a női szakágat is „megfertőzte” a pénz, egyes helyeken a sok pénz jelenléte, egy valamirevaló játékosért félmilliónál is többet kérnek. Jól meg lehet élni a kosárlabdából a mostani hazai szinttel is, míg Szabó Ödön és Európa Kupa győztes csapata — tudomásom szerint — összesen 52 ezer forint jutalmat kapott 1983-ban.

— Valóban így volt, többen először azt hitték, hogy fejenként kaptunk ennyit, de gyorsan kiábrándítottam őket: ez csapatszintű jutalom. Hogy megjelent a pénz, áramlik ide-oda, piac van, ez még önmagában nem lenne baj, de az már fölháborít, ha ezzel a sporterkölcset sértő módon visszaélnék. Amikor például olyan játékosért is csillagászati összeget kérnek a klubok, akik nem az ő neveltjeik, és mivel van civil foglalkozásuk, nem állnak alkalmazásban az egyesületnél. Ez tisztességtelen dolog, jó lenne, ha ezen a téren nem vennénk példát az „aranylábúaktól”.

Bálint György

1989. július 13.

D Á T U M

5

Milan Kundera:

BÚCSÚKERINGŐ

2.

Lehetséges ez? Még mindig fel-alá sétál?

Igen. De most megállt. A Richmond-ház kapujában megpillantotta Klímát. Elbűjt, aztán feltűnés nélkül követte a Marx-házig. Atlopozott az előcsamokon (a portás aludt), és elrejtőzött egy sarkban azon a folyosón, ahol Ruzena szobája volt. Látta a trombitást, amint Ruzena ajtaján kopog. Senki sem nyitott ajtót. Klíma még néhányszor kopogott, aztán megfordult és elment.

Frantisek követte. A trombitás kilépett az épületből, és elindult a hosszú sétányon a fürdő felé, ahol Ruzenának fél óra múlva meg kell kezdenie a reggeli műszakot. Franta visszahangot a Marx-házba, dörömbölt Ruzena szobájának ajtaján, és hangosan suttogta a kulcslyukba:

— En vagyok az! Franta! Tőlem nem kell félned! Nekem kinyitható!

Senki sem válaszolt neki.

Mikor kifelé ment, a portás éppen ébredezett.

— Ithon van Ruzena? — kérdezte Frantisek.

— Tegnap óta nem volt itt.

Franta kilépett az utcára. Messziről látta Klímát, amint bemegegy a fürdő épületébe.

3.

Ruzena rendszerint fél hatkor ébredt. Nem aludt tovább most sem, akármilyen boldogító körülmények között is szenderedett el előző este. Fölkelt, felöltözött és lábujjhegyen bement a szomszéd szobába.

Bartleff az oldalán fektült, zihálva lélegzett, és a haja, amit napközben oly gondosan megfésülve viselt, összekócolódott és felfedte koponyája kopasz bőrét. Alvás közben arca szürkébbnek és öregebbnek látszott. Az éjjeliszekrényen néhány gyógyszeres üveg állt, ami a kórházat juttatta Ruzena eszébe. De mindebből semmi sem zavarta. Nézte, és érezte, hogy űnti el a könny a szemét. Nem élt még meg sebb estét, mint a tegnapi volt. Furcsa vágy fogta el, hogy letérdeljen elé. Nem tette meg, de lehajolt és lágyan megcsókolta a homlokát.

Mikor már kint volt és a fürdőhöz közeledett, meglátta Frantiseket, amint nagy léptekkel közeledett felé.

Tegnap még felizgatta volna ez a találkozás. Bár a trombitást szerette, Frantisek sokat jelentett a számára. Klímával szétválaszt-hatatlan kettőst alkottak. Az egyik a mindennapokat, a másik az álmokat jelentette, az egyik akarta őt, a másik szabadulni kívánt tőle, az egyik elől menekült, a másikra vágyódott. Az egyik léte határozta meg a másik létének jelentőségét. Amikor úgy döntött, hogy Klímától terhes, ezzel Frantiseket nem törölte az életéből, éppen ellenkezőleg: Frantisek készítette erre a döntésre. Úgy inga-

dozott ide-oda a két férfi között, mint életének két pólusa lennének, északi és déli sarkát alkották annak az egyetlen planétának, amelyet ismert.

De ma reggel hirtelen megértette, hogy az univerzum más világokat is tartalmaz. Rájött, hogy lehet Klíma meg Frantisek nélkül élni, hogy nincs miért sietnie, hogy van elég ideje, hogy egy bölcs, érett férfi magával tudja vinni abba a birodalomba, ahol az idő kegyesebb, és az ifjúság nem hervad el olyan gyorsan.

— Hol voltál az éjszaka? — rivallt rá Franta.

— Mi közöd hozzá!

— Kerestelek. Nem voltál otthon.

— Egyáltalán semmi közöd hozzá, hol voltam — mondta Ruzena, anélkül, hogy megállt volna, és bement az épület kapuján.

— És légy szíves, ne gyere utánam.

Frantisek megállt a fürdő bejárata előtt, és mert az átsétált éjszakától fájt a lába, leült egy padra, ahonnan szemmel tarthatta a bejáratot.

Ruzena felszaladt a lépcsőn, az első emeleten bement a tágas váróterembe, ahol a falak mentén padok és fotelek voltak a páciensek számára. Az osztályának bejárata előtt ott ült Klíma.

— Ruzena — állt fel és nézett rá kétségbeesett szemekkel. — Kérlek, kérlek, térj észhez és gyere oda velem.

Szorongása most meztelenül megmutatkozott, a nemtörődömség álruhája nélkül, amelyet az elmúlt néhány napban magára öltött.

— Csak meg akarsz tőlem szabadulni — mondta Ruzena.

A férfi megjédt.

— Nem, dehogyan akarok tőled megszabadulni. Ellenkezőleg. Minden azért van, hogy még jobban szerethessük egymást.

— Hagyd abba a hazudozást!

— Ruzena, kérlek! Mindent tönkretesz, ha nem mész el!

— Ki mondta, hogy nem megyek el?! De még van három óránk. Még csak hat óra van. Menj csak nyugodtan vissza a feleségedhez és aludj ki magad!

Becsukta maga mögött az ajtót, átöltözött fehér köpenyébe és odaszólt a harmincöt éves kolléganőjének.

— Megkérhetlek valamire? Kilenckor ki kell majd mennem. Helyettesítenél egy órára?

— Hát mégis hagyatd, hogy megdumáljon — mondta a kolléganője szemrehányóan.

— Nem hagytam semmit. Szerelmes lettem.

4.

Jakub odalépett az ablakhoz és kinyitotta. A világoskék tablettára gondolt, és nem tudta elhinni, hogy tegnap valóban odaadta egy idegen nőnek. Nézte az ég kékjét és mélyen beszívta az őszi reggel friss levegőjét. A világ, melyet az ablakból látott, normális volt, nyugodt és természetes. A tegnapi esete a nővérről hirtelen értelmetlennek és valóságoszerűtlennek tűnt.

Kezébe vette a kagylót és tárcsázta a fürdő számát. Ruzena nővért kérte a női osztályról. Hosszú ideig nem felelt senki, majd végre megszólalt egy női hang. Jakub megismételte, hogy Ruzena nővérről akar beszélni. Ruzena nővér most a medencénél van, felelte a hang, és nem tud odajönni. Jakub megköszönte és letette a kagylót.

Mérhetetlen megkönnyebbülést érzett: a nővér él. Azt a fajta tablettát, amely az üvegcseben volt, naponta háromszor kell bevenni, tehát tegnap este és ma reggel is be kellett már vennie egyet-egyét a tablettákból. Az ő tablettáját tehát már régen lenyelte. Egyszerre minden világos lett számára: a világoskék tablettá, melyet a zsebében mint a szabadság zálogát hordozta, csálás volt. A barátja csak a halál lehetőségének illúziójával ajándékozta meg.

Istenem, hogyan lehet, hogy ez eddig sohasem jutott eszébe? Megitt arra a régi napra gondolt, amikor barátaitól mérget kért. Éppen a börtönből tért haza, és most, sok év távolából érti, hogy valamennyien azt kellett hogy gondolják: kérése csak teátrális gesztus, mellyel visszamenőleg ki akarta hangsúlyozni a kínokát, amelyeken átment. De Skréta gondolkodás nélkül megígérte neki, hogy teljesíti, amit kér, és néhány nap múlva elhozta a fényes, világoskék tablettát. Miért is habozott volna, miért próbálta volna lebeszélni? Skréta bölcsen cselekedett, sokkal bölcsében, mint azok, akik a kérését elutasították. A nyugalom és biztonság ártatlan illúzióját adta át neki, és ráadásul egy életre hála kötelezte őt.

Hogy lehet, hogy neki ez sohasem jutott eszébe? Igaz, annak idején kissé furcsa volt számára, hogy Skréta egy szokványos, gyári termék formájában adta át neki a mérget. Tudta, hogy biokémikusként hozzájut a mérgekhez, de azt nem értette, hogyan jut hozzá a tablettákat vágó gyári géphez. De ezen nem sokat gondolkodott. Bár a világon mindenben kételkedett, a tablettában úgy hitt, mint az evangéliumban.

Most azonban, a nagy megkönnyebbülés pillantában nagyon hálás volt azért, hogy barátja becsapta. Boldog volt, hogy a nővér él és hogy az az egész tegnapi történet csak lidércnyomás, csak rossz álom volt. Ám semmi sem tart őt megzavart a világon, s a megkönnyebbülés gyengülő hullámai után megszólalt a sajnálkozás vékony hangocskája:

Milyen neveléses! A zsebében a tablettá minden lépésének teátrális pátoszt kölcsönzött, és lehetővé tette számára, hogy életéből nemes mítoszt teremtsen! Meg volt győződve, hogy a selyempapírban a halált hordozza, és közben az nem volt más, mint Skréta csöndes nevetése.

Jakub tudta, hogy a barátja végtére is helyesen cselekedett, de mégis úgy érezte, hogy az a Skréta, akit szeretett, egyszerre közönséges tucatorvóssá változott, amilyen ezer és ezer van. Azzal, hogy olyan könnyedén, habozás nélkül rábízta a mérget, teljesen kiemelkedett azok közül az emberek közül, akiket Jakub ismert. Az ő cselekedetében volt valami valószínűtlen. Úgy beszélt, ahogyan az emberek más emberrel nem beszélnek. És úgy is cselekedett. Egyáltalán nem gondolt arra, hogy Jakub — hisztériás vagy depressziós rohamában — vissza is élhet a tablettával. Úgy bánt Jakubbal, mint olyan emberrel, akiről tudja, hogy urala önmagának és nincsenek gyengéi. Úgy tárgyaltak egymással, mint két Isten, akik kénytelenek az emberek között élni — és ez gyönyörű volt. Ez feledhetetlen volt. S ez most hirtelen véget ért.

Jakub bámulta az ég kékjét és azt mondta magában: A mai napra Skréta megnyugvást és békét ajándékozott nekem. S ugyanakkor elvette tőlem a saját magamról alkotott nagyszerű képet.

folytatjuk

Köszöntjük
JENŐ nevű
kedves olvasóinkat

A Jenő ősmagyar név, a hatodik honfoglaló törzs neve, jelentése bizonytalan.

A múlt század harmincas éveitől az Eugeniusszal azonosították. Az Eugén görög eredetű név, jelentése: előkelő, nemes nemzetségből való.

Védőszentjei:

Eugenius, az afrikai Kartágó püspöke, aki a vandálok üldözése idején rengeteget szenvedett keresztény hitéért, és végül számkivetésben halt meg 505-ben.

III. Boldog Eugenius pápa, a II. kereszties hadjárat megindítója, 1153-ban halt meg.

A Nap két: 4.00 órákor
nyugszik: 19.40 órákor

A Hold két: 15.10 órákor
nyugszik: 23.42 órákor

APRÓHIRDETÉS

Extra kivitelben készült, intarziás, kazettás mennyezetburkolatok kaphatók (tölgymahagóni). Megrendelhető felszereléssel is. Kérésre a mintát a helyszínrre viszem bemutatásra. Hamvas Mihály asztalos, 7144 Decs, Erdős u. 12.

„Levero” SPECIAL COURSE olasz versenykerékpar eladó. Ára: 30 000,- Ft. Cím: Kalmáncsi Gyula Pécs, Engels út 44/1. 7627

Utánfutó eladó. Érdeklődni lehet: Tolna, Damjanich út 25. szám

Iván bemutatkozott

Egyik kollégánk hét és fél éves kislánya tegnap bent volt a szerkesztőségben. A várakozási időt azzal tölthette el, hogy az egyik asztalon levő telefonon fölcsörgette a másik asztalon levőt, azaz engem, és „hivatalos” ügyeket tárgyaltunk meg többrendben is.

Iván, a fiú igen választékosan, tagoltan, érthetően beszélt, mire édesapja megjegyezte:

— Fiam, te szakszerűbben, jobban telefonálsz, mint sok felnőtt. — Erre egy másik munkatársunk így folytatta:

— Különösen azért, mert ahányszor telefonál, annyiszor bemutatkozik.

És ezt nem játékból, hanem igazából teszi.

—hm—

Átoperálják?

Ha Szergej Szergejt szereti

A Szovjetunióban sincsenek könnyű helyzetben azok a nők és férfiak, akik a másik nemhez tartozónak érzik magukat. A társadalom türelmetlen a transzvesztiták iránt, a falvakban még ma is gyakran verik a nő módjára öltöző és viselkedő férfiakat.

A Szelszkaja Zsizny a szovjet sajtóban szokatlan nyíltságú cikkben tárja fel a transzvesztiták helyzetét. Az írásból kiderül, hogy a Szovjetunióban évente átlag ötven nőt, illetve férfit operálnak át. Előzőleg azonban pszichológus foglalkozik velük, és csak akkor kerülhet sebészke alá a páciens,

ha a kezelés végképp hatástalan.

A transzvesztiták közül átlag minden tizedik ragaszkodik az operációhoz. Az egészségügyi minisztériumhoz forduló nagyobb része nő. Esetükben a siker esélye sokkal kisebb, lévén szervezetük az operáció után is csak női működésre képes. Az újságnak nyilatkozó szexológus felhívja a szülők figyelmét, hogy rögtön forduljanak orvoshoz, ha a gyermekük a másik nemhez tartozónak kezdi érezni magát, mert megfelelő kezeléssel megelőzhető a rendellenesség kifejlődése.

Moziműsorok

Pécs
Park kertmozi: Ikrek (20.30)
Park: Gyönyörű özek halála (13)
Szellemirtók (17, 19)
Petőfi: Eljen Szervác (14)
Dirty Dancing (16, 18, 20)
Kossuth: Másnap reggel (10,12)
Szellemirtók (14, 16)
Másnap reggel (18, 20)
Kossuth klub: Te, rongyos élet (17.30, 19.30)
Szekszárd
Panoráma: Tülvilági lények szellemtelentése (18, 20)
Székesfehérvár
Petőfi: Hajlakk (17, 19)
Közvélemény: Szellemirtók (18, 20)
Vidám Park: Ómen (21)

Balaton, csütörtök, péntek

Siófok
Május 1. filmszínház: Beverly Hills-i zsaru 2. (17.30, 19.30)
Kertmozi: Magányos zsaru (21)
Balatonboglár
Kemény fickók (20)
Balatonlelle
Fedett kertmozi: Vörös zsaru (21)
Balatonföldvár
Fedett kertmozi: Szuperherkusok (20.30, 22.30)
Balatonfenyves
Fedett kertmozi: Moonwalker (21)
Balatonmária
Krokodil Dundee (19.30)
Balatonszárszó
Fedett kertmozi: Szuperherkusok (21, 23)
Balatonszemes
Fedett kertmozi: Afrika expressz (21)
Fonyód
Kertmozi: Robotzsaru (21, 23)
Zamárdi

Autó-sorszámok

Trabant Limousin Hycomat	Budapest	632
Trabant Combi Hycomat	Budapest	71
Trabant Limousin Speciál	Budapest	19 976
	Győr	15 408
Trabant Combi	Budapest	7669
	Győr	4702
Wartburg Standard	Budapest	4594
	Győr	2706
Wartburg Special	Budapest	5928
	Győr	4151
Wartburg Special tolótetős	Budapest	17 381
Wartburg Tourist	Budapest	4842
	Győr	2049
Skoda 105 S	Budapest	12 889
	Győr	9636
Skoda 120 L	Budapest	32 889
	Győr	21 921
Lada 1200	Budapest	49 960
	Győr	17 830
Lada 1300 S	Budapest	24 470
	Győr	10 031
Lada Szamara	Budapest	6341
	Győr	3222
Lada 1500	Budapest	18 702
	Győr	6105
Lada Combi	Budapest	1914
	Győr	829
Lada Niva	-	1155
Polski Fiat 126 E	Budapest	6260
	Győr	3958
Dacia Limousin	Budapest	23 823
	Győr	13 823
Dacia Combi	Budapest	8551
	Győr	4067
Dacia TLX	Budapest	14 324
	Győr	7937
Zastava	-	20 538
Opel Kadett	-	1125
Volkswagen Golf	-	689
Volga Limousin	-	1752
Volga Combi	-	1785
Maruti	-	675

— A Camerata Vocale nyugat-berlini énekegyüttes és a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Kamarazenekara ad hangversenyt Szekszárdon, a Művészetek Házában július 18-án 19 órákor. Műsorukon oratóikus művek szerepelnek Johann Sebastian és Johann

Christian Bachtól. Az érdeklődők J. S. Bachtól a G-dúr misét, J. C. Bachtól Glória című zeneműveket hallhatják.

— Kisállatbemutatót tartanak Szántópusztán az Idegenforgalmi és Kulturális Központban, július 14-16-án.

Villogó pillangós

Pancs a La Manche-ban

Vickie Keith az első a világon, aki pillangózva átúszta a La Manche csatornát. A 28 éves sportoló hétfőn 18.37 órákor indult az angliai Doverből, és másnap 16.36-kor érkezett meg a francia Calais város-

ka közelébe. Az amerikai úszónőnek nem ez az első ilyen „kirándulása”. Már sikeresen megpróbálkozott az Egyesült Államok-Kanada határában fekvő egyik tó átúszásával, amelynek vize alig volt 17 fo-

kos... A La Manche átúszásával Keith előtt már hárman próbálkoztak pillangózva, de az a 27 kilométeres táv még senkinek sem sikerült a csatorna átúszásának 114 éves történetében.

D Á T U M

1989. július 13.

Bush-szines

Üvegezni is lehet gyorsan

A keddi hatalmas vihar nemcsak a Kossuth téri előkészületeket zavarta meg. A Pesti Vigadó üveghomlokzata is kárt szenvedett: egy hatalmas ablak tört be a nemzetközi sajtóközponttá alakított épületben. Igaz, ez a legrosszabb helyen történt, a posta nemzetközi telefonközpontjában. A Vigadó személyzete és a központ kezelői azon-

nal megkezdtek a bezúduló víztömeg eltávolítását, s bár a forgalomban néhány perces fennakadás keletkezett, a posta műszaki személyzete rövid idő alatt biztosította a normális forgalom fenntartását a tudósítók számára.

Szerda reggelre már nyoma sem volt a kárnak, az üvegablak is pórlásra került.

Ne parkolj rossz helyen, főként,
ha jön a BUSH!

fotó: kapfinger

Rádió, televízió

Kossuth rádió

8.20: A Szabó család. 9.00—11.00: Napközben. 11.00: Peres, poros iratok. 11.10: „Muzsikának szép a hangja”. 11.25: A kolorádóbogár. Rákossy Gergely regényének rádióváltozata. 11.45: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: A francia forradalomról. 14.30: Zenei Tükör. 15.05: Szóroló szóra. 16.10: Szívesen hallgattuk. Pathelin mester. Ismeretlen francia szerző bohózata. 16.42: Filmzene. 17.00: PAF-műsor. 17.25: Ipargazdák. 17.30: Beszélgetés zenéről. 17.50: Éneklő ifjúság. 18.00: Kritikusok fóruma. 19.15: Lottósorsolás. 19.23: A Bastille leromboltatott. 20.30: Tudomány és tudománypolitika az 50-es években. 21.00: Hallgassuk együtt! Beethoven-művek. 21.45: „Hajszálgyökerek”. „Kaukázusi magyar tükör”. 22.30: Francia népzene. 23.10: Operaest.

Petőfi rádió

8.05: Kölyökrádió. 8.46: Okos Marci és az oroszlán. 9.05: Operettekdelőknek. 10.00—11.00: Rivaldáványben. 11.10: Térkép és útravaló. 11.30: Balatonrádió. 12.10: Nemzetiségeink zenéjéből. 12.32: Citeraszó. 12.43: A Sebő együttes felvételeiből. 13.05: Az aranyember. Jókai Mór regénye rádióra alkalmazva. 14.00: Lelátó. 14.30: Beszélgetés Jancsó Miklóssal. 15.05: Nosztalgiahullám. 15.45: Törvénykönyv. 16.00: A Rock Gyermekklubja. 17.05—21.00: Nyáriidő. Benne: 17.30: Gordiusz. 18.30: Popregiszter. 19.05: Jut eszünkbe... 19.30: Poparisznya dalaiból. 20.20: Egy hájban. 21.05: Húsz év múlva. 21.25: Nóták. 21.50: Kabarécstörtők. 23.15—0.14: Pori dzsesszfesztivál.

Bartók rádió

9.08: Zenekari muzsika. 10.00: Romantikus kórusmuzsika. 10.35: Két szonáta. 11.25: Himnusz és hazatérés. 11.30: Romantikus ope-

rakból. 12.40: Harsonakvartettek. 13.05: Pophullám. 14.00: Fribourg-i Fesztivál 1988. 15.23: Balettzené operákból. 15.45: Labirintus. 16.00: Szimfonikus zene. 17.39: Bozay Attila műveiből. 18.30: A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora. 19.05: Zenekari muzsika. 20.05: Kapcsoljuk a Pesti Vigadót. A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának hangversenye. kb. 21.15: Romantikus dallamok. 21.44: Drága kicsi asszonyom... Roger Greiner elbeszélése rádióra alkalmazva. 22.10: Napjaink zenéje.

TV1

9.00: Képjúság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Az emberi test. Angol rövidfilmsorozat. 9.35: A bábu. Lengyel filmsorozat. 10.30: Mozgató. 10.40: Képjúság. 16.35: Hírek. 16.40: Négy nap tévéműsora. 16.50: Pannon Krónika. 17.00: Hírek szerbhörvath nyelven. 17.05: A technika 7 csodája. NSZK ismeretterjesztő rövidfilmsorozat. 17.35: Műsorajánlat. 17.40: Szabadság! Egyenlőség! Testvériség! Műveltségi diákvetélkedő a francia forradalom 200. évfordulója alkalmából. Döntő. 18.50: Műsorajánlat. 18.55: Reklám. 19.00: Esti mese. 19.15: Lottósorsolás. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények. Műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Szomszédok. 20.35: Reklám. 20.40: Képes nóták. 21.10: Tengerentúli magyarok. Dokumentumfilm. kb. 22.00: Vízilabda Világ Kupa. Magyarország—Olaszország mérkőzés. 23.00: Híradó 3.

TV2

17.25: Képjúság. 17.35: TV2. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.50: Lengyel utak. Lengyel filmsorozat. 20.26: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Barina Farkas. Amerikai tévéfilm.

21.55: TV2. 22.00: Nézőpont. kb. 22.45: TV2. Napzárta.

Sky Channel

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Sky-krónika. 12.30: Gondfórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 13.55: Landscape Channel. 14.50: Változó világ. Filmsorozat. 15.45: Szeretni. Filmsorozat. 16.15: The Lucy Show. 16.45: Füröske. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport. 1.30: Landscape Channel.

Super Channel

7.00: Hírek. 7.10: Időjárás. 7.15: Üzleti hírek. 7.45: Hírek. 7.55: Időjárás. 8.00: Egyveleg. 15.30: Tracking. 16.30: Forró drót. 18.30: Nino Firetto klipműsora. 19.30: Allo, Allo. Vigjátéksorozat. 20.00: Halálos összecsapás. Amerikai akciókrimi. 21.50: Világhíradó. 22.00: Keresés. Film. 0.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: A törvény nevében. 17.00: Éjszakai rakomány. 17.40: Teleturisztika. 18.05: Hírek, időjárás. 18.10: Pihendődő. 18.30: Álomváltók. 19.00: Számok és betűk. 19.30: Horgász-vadász magazin. 20.00: Valparaiso, Valparaiso. Film. 21.30: Csillag papiros. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás. 22.35: Frankofon játékok. 22.50: Hiányjelek. 0.00: A forradalom előestéjén. 1.00: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Tévétölt. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Niklaas, a flandriai fiú. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: A lázadó. Amerikai kalandfilm. 13.00: Tévétöltés. 14.00: Horoszkóp, műsorelőzetes. 14.05: A vörös hajú Anne. Rajzfilmsorozat. 14.30: A Monkeek.

Amerikai filmsorozat. 15.05: Közkórház. 15.50: Ötletek konyhatündéreknek. 16.00: Tévétölt. 16.25: Az aranylövés. 16.35: Bonanza. Westernsorozat. 17.25: Ötletek autósoknak. 17.35: Hírek, időjárás. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Sherlock Holmes és dr. Watson. Angol bűntügyi sorozat. 18.15: Taxi. Vigjátéksorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerek. 19.30: Törveto John, az orvos. Amerikai filmsorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Cagney és Lacey. Bűntügyi sorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Napoleon és Josephine. Amerikai filmsorozat. 23.05: Hírek, sport, időjárás. 23.15: Kulturális és gazdasági riportok. 23.45: A profik. Bűntügyi sorozat. 0.35: Műsorelőzetes.

Jugoszláv televízió

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-naptár. 8.30: A varázslatos nyereg. Sorozat gyermekeknek. 9.00: Nyári program. 15.00: Családi magazin. 15.30: Hírek. 15.40: Rádás program. Éjszakai műsor ism. 16.30: Magyar híradó. 17.45: Hírek. 17.55: Tv-naptár. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Messzire mentél Katy. Filmsorozat. 19.10: Időjárás. 19.13: Hírek külföldi turistáknak. 19.18: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló I. 19.53: A mai sport. 20.00: Politikai magazin. 21.05: Szórakoztató műsor. 22.05: Tv-napló. 22.25: Rádás program. Éjszakai műsor. Hírek külföldi turistáknak. 0.25: Hírek. 0.30: A pénteki műsor ismertetése.

2. műsor: 19.30: Tv-napló. 20.00: Szórakoztató műsor. 20.45: Hírek. 20.50: Olvasmányok. 21.20: Művészeti est. 22.50: A pénteki műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

Ez a nagy nemzet központi helyen van

folytatás az 1. oldalról

nak. Olyan oktatási központ volt, amely az egész világra kihatott, olyan egyedi zsenit adott Amerikának, mint Joseph Pulitzer, olyan másik zsenit adott, mint Bartók Béla. Négy évtizeden át azonban ez a nagyváros, ez a nagy nemzet, amely minden vonatkozásban oly központi helyen van a földrészen, el volt vágva Európától és a Nyugattól. Ma Magyarországra újra megnyílik a Nyugatnak, az európai kultúra világító tornyává válik. Új kezdetet látok most Magyarországon. Budapest légköre felvillanyzó, optimizmussal telített.

Népük és vezetőik — a kormányzat és az ellenzék egyaránt — nem félnek attól, hogy szakítsanak a múlttal, az igazság szellemében járjanak el. S mi lehet ennek jobb bizonyítéka, mint az az egyszerű tény, hogy a Marx Károly egyetemen többé már nem kötelező olvasmány a Tőke.

Marx azonban az emberi létnek csupán egyetlen szálát tárta fel, elmulasztotta az egész szövedék, az emberiség színes, változatos szöttezésének áttekintését. Marx tehetetlennek tartotta az embert, aki nem képes környezetére, vagy sorsa alakítására. Az embert azonban nem csupán személytelen gazdasági erők irányítják, nem csupán tárgyi, amelyre a történelem mechanikus „törvényei” hatnak. Az ember alkotó, kezd-

ményező lény. Művész, akinek veleszületett szükséglete, hogy szépséget teremtsen és élvezze is ezt. Az ember családjának szerető tagja, népének lojális fia. Az ember dinamikus, célja az, hogy kialakítsa saját jövőjét. A magyar nép sokáig elnyomott alkotó tehetsége most ismét virágozik iskoláiban, üzleti vállalkozásaiban, egyházai-ban. Ez több, mint a szabadság futó időszaka. Ez azt mutatja, hogy Magyarország visszatér hagyományos értékeihez — Magyarország hazatér. Rég elhallgattatott hangokat hallani ismét. Az utcákon ma egy független újságot árulnak, a kereskedelmi rádió- és televízióállomások mindent sugározni fognak a hírektől kezdve Stevie Wonder zenéjéig, és a Szabad Európa rádió éppen itt, Budapesten nyitja meg első kelet-európai irodáját. Ausztriával közös határukon eltűnik Európa megosztottságának és Magyarország elszigeteltségének csúf jelképe, ahogy most feltékerik, összegöngyölik a szögesdrótot. Első ízben van eltűnőben a vasfüggöny. Magyarország mutatja ehhez az utat.

A Szovjetunió csapatokat vont ki az országból s ezt olyan lépésnek tartom, amely Európa megosztottságának megszüntetésére irányul. Amikor e csapatok távoznak, a szovjet vezetőknek tudniuk kell, hogy csak

nyerhetnek ezzel, nem kell veszteségtől tartaniuk, félniük a békés változástól. Együtt dolgozhatunk azon, hogy túljussunk a feltartóztatás politikáján, a hidegháború korszakán. A feltartóztatás politikáján történő túllépés egyik kulcsfontosságú lépcsőfoka az európai katonai szembeállítás szintjének csökkentése. A NATO szövetségesek májusi csúcstalálkozójukon csatlakoztak a hagyományos fegyverek átfogó csökkentésére tett javaslatomhoz, ahhoz a kezdeményezéshez, amely csökkentené a harcokcsik, a páncélozott szállító járművek, tűzérési eszközök, csatarepülő, támadó helikopterek számát éppúgy, mint az Európában idegen talajon állomásozó amerikai és szovjet csapatok létszámát — alacsonyabb, egyenlő szintre.

A kérdések bonyolultak lehetnek, de éjt nappallá téve dolgozunk azon, hogy szilárd, történelmi jelentőségű megállapodásra jussunk Európa stabilitásának megszilárdításában, a háború veszélyének csökkentésében. Feltett szándékunk az, hogy hamar jussunk el ide. Vitathatatlan tény, hogy mi most új korszak küszöbén állunk. Vitathatatlan tény az is, hogy Magyarország nagy és történelmi jelentőségű változás küszöbén áll. Önök most valódi alkotmányt fogalmaznak meg, demokratikus, többpárti választások felé haladnak.

Ez részben annak köszönhető, hogy bátor férfiak és nők ellenzéki pártokat hoztak létre. Annak is köszönhető azonban, hogy a magyar vezetők bizonyosságot tesznek a legnagyobb politikai bátorságról: bátran vállalják, hogy szabad választásokon alávéssék magukat a nép akaratának. Ahhoz, hogy a reformok sikerrel járjanak, partnerekre van szükségük, olyan partnerekre, akik előmozdítják Magyarországon a tartós változást. Azért vagyok itt, hogy felajánljam Magyarországnak az Amerikai Egyesült Államok partnerségét. E partneri viszonyban három létfontosságú szféra van az előtérben: a gazdaság, a környezet és a demokratikus kulturális cseré. Az Egyesült Államok az alkotó jellegű változások meggyorsulásában, nem pedig lelassulásában hisz. Kiindulól elvünk tehát az, hogy az Egyesült Államok nem a status quo fenntartásához, hanem a reformok előremozdításához ajánlja fel segítségét.

Természetes, hogy a magyar vállalkozásokat még nyomtasztja a múlt súlya. Megvan-e még a szocialista gazdaság maradványai, a nem hatékony nagyüzemek, a mindenki számára érthetetlen és riasztó árrendszer, a gazdasági döntéseket elhomályosító tömeges támogatás rendszere. Mindez lelassítja annak megvalósulását, amelyet egyébként elérhetnének. Ez valamiféle gazdasági Rubik-kocka, amelyet nem könnyű megoldani. A termelékeny gazdaságra történő átérés próbára teszi majd nemzeti türelmüket. Egyes fo-

gyasztási cikkek ára megnövekedhet, a ráfizetéses üzemeket be kell zárni. A magyar kormány azonban egyre inkább a kereskedőkre bízva az üzletek irányítását, a parasztokra a falusi gazdaságokét. A nép alkotó ereje — ha szabadjára engedik — létrehozza majd a szükséges lendületet. Ez nagyobb kincs annál, mint az általa létrehozott javak összessége. Lehetőség teszi, hogy saját kezükbe vegyék sorsuk alakítását, a magyar sors alakítását.

Mint mondtam, az Egyesült Államok az önök partnere lesz ebben, hogy kialakítsák a sikeres gazdaságot.

A múlt hét csütörtökén a Fehér Házba hívtam amerikai üzleti, oktatásiügyi, munkaügyi és más vezetőket, hogy megvitas-sam velük a Magyarországon újonnan megnyíló lehetőségeket a magánszektor előtt. Válaszuk lelkes hangú volt. Ez különösen a magyar származású amerikaiakra áll, akik nagyon büszkék arra, hogy hidat építenek új hazájuk és az anyaország között. Ha kormányaink megnyitják ehhez a lehetőséget, Amerika és Magyarország népe már meg tudja tenni a hátralévő lépéseket.

Ebben a szellemben a következő intézkedéseket jelentem be:

Először, mint ahogy Varsóban is mondtam, javasolni fogom a párizsi gazdasági csúcstalálkozón, hogy összpontosított nyugati lépéseket tegyünk Lengyelország és Magyarország irányában, a csúcstalálkozó résztvevőinek gazdasági és technikai segítségével támasz-

szuk alá reformjaikat. Természetesen Magyarországot illető erőfeszítéseinket az önök problémáinak megoldására irányozzuk.

Másodszor: felkérem az Egyesült Államok Kongresszusát, hogy hagyjon jóvá egy 25 millió dolláros alapítványt, amely a magyar magángazdaság fellendítését szolgáló új tőke forrása. Hasonló erőfeszítésekre bátorítom majd a gazdasági csúcstalálkozó többi résztvevőit is.

Harmadszor, amikor törvényhozásuk elfogadja a Minisztertanács által javasolt új kivándorlási törvényt, tájékoztatni fogom a Kongresszust arról, hogy Magyarország teljes mértékben megfelel az 1974. évi kereskedelmi törvényhez fűzött Jackson—Vanik kiegészítés előírásainak. Egyelőre még egyetlen országot sem szabadítottak fel a kiegészítés által megkövetelt korlátozások alól. Örömmel jelentem tehát ki, hogy Magyarország lesz az első. Ez a lépés Magyarország számára lehetővé teszi, hogy a lehető leghamarábban jusson be az amerikai piacra, a törvényeink által előírt leghosszabb időszakra.

Negyedszer: Amerika kész arra, hogy érvényesítse országokkal kapcsolatban az Általános Vámpreferenciák rendszerét, amely bizonyos területeken megszünteti a vámtarifákat. Magyarán szólva e két intézkedés lehetővé teszi az önök számára, hogy kihasz-

folytatás a 8. oldalon

Hirdessen a DÁTUMban!

Négy megyében és Budapesten olvashatják

adás-vételi, családi és más jellegű apróhirdetéseit.

Magánszemélyek, kisvállalkozók, szervezetek, vállalatok részére

nagyon előnyös a DÁTUM, mert három napon belül

megjelentetjük hirdetéseiket, melyeket a Magyar Hirdető

Tolna, Somogy, Baranya és Fejér megyei kirendeltségein,

vagy Budapesten adhatnak fel.

Első a DÁTUM, kettőn áll a vásár, három az átfutási nap,

négy a megye, ahol terjesztjük hirdetéseiket. Plusz Budapest!

Hétről hétre új és más, Skála Szekszárd Áruház

Reklámáron:

Import lepedő: 140 forintért
80 x 150 cm-es forrtír fürdőlepedő:
155 forintért

Női pólók több színben: 686 forint
helyett 476 forintért

Férfi ingek 309 forint helyett
217 forintért

- Egyes társasjátékok
és plüss állat-óvoda árendeménnyel.

*

Hideg-meleg konyha III. osztályú áron
csak nálunk!

Gyümölcsös sütemények, gyümölcssaláta,
túrós piskótaszelet,
melegszendvicsek korszerűen.
Előrendelést is várunk!

„Az Ön egészsége
nekünk is sokat ér!”

Hová lett a kabát?

Nem sokkal az amerikai elnök érkezése előtt hatalmas vihar zúdult a magyar fővárosra. Ennek ellenére már néhány órával Bush elnök érkezése előtt sok ezren várokoztak a Kossuth téren, köztük egy idős hölgy is, az első sorban. Bush elnököt láthatóan megindította az a meleg fogadtatás, amelyben a Parlament előtti téren részeseült, s beszédének végén esőkabátját levette lement a tribün előtt álló tömeghez, s ott néhány emberrel kezet fogott, majd kabátját átadta ennek a bizonyos idős hölgynek, aki büszkén mutatta a kabátot, s akiről nem tudunk mást, csak a nevét: Horváth Istvánné.

Holnapi számunkból megtudhatják, hogy van-e életveszélyes vers

Bush elnök tegnapja

A hivatalos tárgyalások jelentették a legfőbb programot George Bush számára szerdán délelőtt. Az elnök már első megnyilatkozásaiban megelégedéssel szolt a látogatásról, szövegében utján elmondotta, hogy mélyszélesen meghatotta a szívélyes fogadtatás. Szerdán a Parlament épületében előbb Nyers Rezsővel és Grósz Károllyal, az MSZMP Elnökségének tagjaival találkozott, tárgyalta Németh Miklós miniszterelnökkel, és felkereste hivatalában Szűrös Mátyást, az Országgyűlés elnökét. Külön

találkozott az amerikai nagykövetség rezidenciáján Pozsgay Imre államminiszterrel, valamint a különböző új pártok, politikai csoportok képviselőivel. Bush elnök budapesti látogatásának egyik legfontosabb eseménye előadása a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen. Az amerikai elnök kifejtette nézeteit a kelet-nyugati kapcsolatokról, összefoglalta az Egyesült Államoknak a kelet-európai országokkal kapcsolatos politikáját, szolt a gazdasági és politikai reformokról és más kérdéseket is érintett.

fotó: Kapfinger András

Bush elnök beszéde

Ez a nagy nemzet központi helyen van

folytatás a 7. oldalról

nálják a világ legnagyobb egyedi piacában rejlő kedvező lehetőségeket.

Ötödik: keretmegállapodást alkottunk arról, hogy felhatalmazzuk az Overseas Private Investment Corporation-t (Tengerentúli Magánberuházási Társaság) arra, hogy működését kiterjessze Magyarországra. Amikor a szenátus jóváhagyja az ehhez szükséges törvényt, az OPIC számára lehetővé válik a biztosítás, hogy ezzel ösztönözze az amerikai beruházásokat Magyarország magánvállalatainál. Az OPIC útján az amerikai üzleti élet vezetői első kézből kapnak majd képet Magyarország nagy lehetőségeiről.

A magánberuházás kritikus fontosságú Magyarország számára. Ez munkaalkalmat teremt, innovációt, haladást hoz. Mindenekelőtt azonban a magánberuházás ragyogó jövőt jelent gyermekeik, Magyarország számára.

A gazdasági fejlődés azonban nem következhet be úgy, hogy ezzel károsodjék a levegő, amelyet beszűvünk, a víz, amelyet iszunk. Hat héttel eelőtt Mainzban javasoltam, hogy a Kelet és a Nyugat működjék együtt a környezetvédelmi kérdések megoldásában. Ezért kérem majd fel az Egyesült Államok Kongresszusát arra, hogy biztosítson 5 millió dollárt egy Közép- és Kelet-

Európai Nemzetközi Környezetvédelmi Központ létrehozására Budapesten. Ez a központ az ökológiai válság kérdéseinek megoldására hozza majd össze egymással a magánszakértőket és a kormányok szakértőit, a különböző szervezeteket. Földünk közös örökség, a Föld sorsa átnyúlik a határokon, ez nem csupán kelet-nyugati kérdés.

Magyarország vezető szerepet töltött be Kelet- és Közép-Európában azzal, hogy foglalkozik az állampolgárok gondjaival, amelyek a tisztább levegő és víz biztosítását igénylik. Most még többet tehetnek, együttműködhetnek a Nyugattal, hogy felépítsék ezzel kapcsolatban a műszaki és tudományos együttműködés hidját.

Ezzel összefüggésben örömmel jelentem be, hogy az Egyesült Államok megállapodást javasolt országaink között az alaptudományok és egyes szakterületek, így a környezetvédelem, az orvostudomány és a nukleáris biztonság terén történő tudományos és műszaki együttműködés kialakítására.

Remélem, hogy ez a látogatás elvezet a Kelet és a Nyugat közötti szélesebb körű cseréhez, ahhoz, hogy tudósaink, művészeink, környezetvédelmi szakembereink tanulhassanak egymástól — ahhoz, hogy katonáink és államférfiaink a békeről, diákjaink pedig a jövőről beszélhessenek egymással.

Ahhoz, hogy bármit is megvitathassunk, közös nyelvre van szükség. Amerika egyik legnépszerűbb exportcikke az angol nyelv tanítása. Önök, diákok, jól tudják, hogy az angol a világ üzleti köreiből a lingua franca (értelemeszerűen: közösen elfogadott nyelv — a szerk.), kulcsot jelent ahhoz, hogy Hongkongtól Torontóig üzletet köthessenek. Ahhoz, hogy több magyar számára nyissuk meg a világméretű piacot, örömmel jelentem be, hogy a Békehadtest első ízben kezdi meg működését egy európai országban. A Békehadtest instruktora angol nyelvet tanítanak majd Budapesten és mind a 19 megyében.

Az ilyen cserékkel arra törekszünk, hogy segítséget nyújtsunk önöknek a demokratikus Magyarország új kezdetének megvalósításához. Az Egyesült Államok ezért több mint 6 millió dollárt biztosít Kelet-Európában a kulturális és oktatási lehetőségeknek. Biztosítjuk az alapokat több új amerikai-magyar csereprogramhoz, így a törvényhozók és törvényhozási szakértők, a munkaügyi és az üzleti vezetők, a jogi szakértők, a közös-

ségi vezetők, az oktatók és a fiatalok cseréjéhez. Több tucat új ösztöndíjat alapítunk, hogy lehetővé tegyük a magyar diákok számára az amerikai egyetemeken folytatott tanulmányokat. Megteremtjük az anyagi alapokat ahhoz, hogy egyetemeken létrejöhöz az amerikai tanulmányok tanszéke, sok ezer könyvet küldünk, hogy megölkthessék az új nemzetközi menedzserképző központ, a könyvtárak, az iskolák, az egyetemek könyvespolcain egész Magyarországon.

Az Egyesült Államok az elkövetkező néhány év során Amerika Házat nyit Budapest központjában. A neves amerikai építész, Robert Stern ma közzéteszi a központ terveit. Ez a központ nyílt ház lesz, könyvekkel, folyóiratokkal, videokazettákkal — az eszmék nyílt háza lesz.

A gazdasági reformban és a demokratikus változásokban, a kulturális és környezetvédelmi együttműködésükben nagy lehetőségek nyílnak meg, ez nagy kihívást jelent. Magyarországnak sokat kell tennie. Sokat kell tennie Magyarországnak és az Egyesült Államoknak abban, hogy együttműködjenek a jobb jövő, a dinamikusabb jövő építésében.

Az önké előtti álló kihívás hatalmas és történelmi jelentőségű — a kudarcot vallott szocialista rendszer romjain kell felépíteni a politikai változás és a decentralizált gazdasági vállalkozás rendszerét.

Bizonyos vagyok abban, hogyha megnyílik önök előtt a lehetőség jellegzetes kezdeményező képességük, alkotótehetségük bizonyítására, a magyar nép képes lesz megfelelni az ilyen kihívásnak. Önök most a gazdasági fejlődés és a politikai változás új korszakának küszöbén állnak.

Bizonyos vagyok abban is, hogy készen állnak a találkozóra a jövővel. Úgy látom, hogy országuk mozgásba lendült. Úgy látom, hogy ez az ország

gazdag az emberi tartalékokban, gazdag a nép erkölcsi bátorságában. Olyan népet látok, amely túllép múltján és előre lép sorsának alakításában. Üdvözlöm önöket, hogy ilyen messze jutottak már.

Feleljünk meg tehát az előttünk álló lehetőségeknek. Tegyük meg mindent azért, hogy a történelem egyszer majd azt írhasa rólunk: olyan nemzetek voltunk, amely Európát egységessé, szabadabbá tette.

Szárnyaló szerződések

A délelőtti program záróakordjaként a Parlament kupolacsarnokában ünnepélyes keretek között írtak alá a magyar és az amerikai illetékesek négy, Bush az elnöki látogatás idejére elkészült és formába öntött kétoldali megállapodást.

A két ország közötti légiforgalom megkönnyítése és fejlesztése érdekében született polgári légügyi egyezményt magyar részről Derzsi András közlekedési, hírközlési és építési miniszter; a magyar-amerikai idegenforgalmi

egyezményt — amely az utazási, turisztikai együttműködés szélesítését célozza — Beck Tamás kereskedelmi miniszter; a borsodi térség ipari szerkezetátalakítását, fejlesztését előirányozó szerződést Cravero Róbert, az Országos Terhivatal elnökhelyettese; a mezőgazdasági tárcaközi megállapodást pedig Hütter Csaba mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter írta alá. A dokumentumokat amerikai részről Mark Palmer nagykövet látta el kézjeggyel. (MTI)

Újabb esők, zivatarok

Gyakran lesz erősen felhős az ég, újabb eső és zivatar várható. Az északnyugati szél kisé megélnktil, zivatarban lehet erős vagy viharos.

A hőmérséklet 14—19 fokra süllyed, majd általában 20—25 fokig emelkedik. Kele-ten lehet annál kissé magasabb.

A Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. napilapja. Főszerkesztő Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Tötös Gábor. Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs) és Vig József (Torontó). Munkatársak: Bálint György, dr. Böröz István, Gadó György, Kapfinger András, Györfy Árpád, Mátay Mónika, Mészáros Tamás, Tamási János, dr. Tóth Edit, Veress Éva, V. Horváth Mária, Wágner Dezső. Kiadja a Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. Felelős kiadó: Földi István ügyvezető igazgató. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Felelős vezető: dr. Károly István. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 16-277. Nyomja a Szekszárdi Nyomda Vállalat. Szekszárd, Széchenyi u. 46. Tel.: 11-422. Felelős vezető: Benizs Sándor igazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkiadóhivatalnál, a kézbesítőnél, a Posta hírlapüzleteiben és a hírlapelőfizetési és lapellátási irodáknál (HELIR), Budapest XIII., Lehel u. 10/A. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj egy hónapra 115,- Ft, negyedévre 345,- Ft, fél évre 690,- Ft, egy évre 1.380,- Ft. Indexszám: III/PNL/31/TO/1989 ISSN szám: 0864-9170